

PLASTICA NEOLITICĂ DIN COLECȚIILE MUZEULUI DIN BÎRLAD

EUGENIA POPUSOI

Rod al năzuinței unui grup de intelectuali birlădeni în cel de al doilea deceniu (1914) al acestui veac, ia ființă la Birlad un muzeu de istorie¹, care avea menirea „...să adăpostească în el tot ce-i mai de seamă din rămășițele trecutului nostru...” care „...nu-i numai o dovadă de iubire și de venerație a acestui trecut, ce ascunde în el viitorul, ci e și cel mai puternic mijloc de educație națională a tineretului”².

La 29 iunie 1914, într-un înflăcărat apel „**Către toți oamenii de bine din Țirgul Birlad și Județul Tutova**”, Comitetul de înființare al muzeului adresează rugămintea tuturor „...cinstiți locuitori ai județului și orașului” să adune și să dăruie muzeului „...toate rămășițele mai de seamă din trecutul acestui oraș și județ...” pentru ca „...să scăpăm aceste scumpe rămășițe din ghearele uitării și ale nimicirii...”³. Era vorba în apel de „...documente pe pergamente sau hîrtie, topoare de piatră, unelte de cremene, **idoli făcuți din lut sau metal**, arme de fier, monede cari toate dacă-s aduse, prin ajutorul muzeului, la cunoștința oamenilor învățați pot și ele în mare măsură să lumineze trecutul mai depărtat al pămîntului acestuia”. Credința că „...rugămintea ce-o adresăm... va fi luată în băgare de seamă...” începe să se materializeze. Mobilizatorului apel i se răspunde prin acțiuni particulare sau ale autorităților timpului prin adunarea de „...lucruri vechi...” punîndu-se în acest fel bazele patrimoniului viitorului muzeu. Acțiunii de adunare a tutuitor vestigiilor trecutului i se adaugă dorința ca acestea să fie puse la dispoziția publicului într-o expoziție — expoziție care se va organiza în cadrul Casei Naționale⁴ — dar și prin publicarea unor asemenea lucruri vechi „...care ne pot arăta chipul cum lucrau și se îmbrăcau înaintașii noștri...”⁵. În anul 1914 apare la Birlad în cadrul revistei „Miron Costin” lucrarea „Însemnări cu privire la așezarea preistorică de lângă Srîmba din comuna Puiesti, județul Tutova” de T. Pamfile și V. G. Nicolau⁶, pe a cărei foaie de titlu se face mențiune : „se va vinde în folosul Muzeului regional de Istorie și Etnografie al județului Tutova”⁷. Printre materialele cuprinse în lucrare este prezentat și un fragment de idol antropomorf (Pl. 10/47) despre care autorii consemnează : „...idol din lut ars, în care se vede numai partea de jos a corpului. Picioarele sînt unite într-o singură talpă. D-l Tafrali îi dă o vechime de opt veacuri înainte de Hristos”⁸. Chiar dacă datarea propusă nu este exactă din punct de vedere cronologic, figurina așa cum vom vedea **apartine culturii Cucuteni**, ~~Cucuteni~~ ce ni le oferă din

punct de vedere al colecțiilor precum și a precizării locului de descoperire, așezarea de la Strimba intrând în cartările arheologice încă de la începutul acestui veac, ne sînt deosebit de prețioase. Un recent studiu⁹ asupra istoricului muzeului, bazat pe documentele de arhivă ne aduc alte informații în legătură cu colecțiile muzeului care au continuat să crească, ceea ce face ca în anul 1949 Muzeul Județean să capete sediu propriu. În anul 1951 un alt apel făcut intelectualilor din Bîrlad și împrejurimi face ca muzeul să intre în posesia unor colecții în componența cărora însă nu găsim nici o mențiune privitoare la categoria ce constituie obiectul acestui catalog. După anul 1961, cînd muzeului bîrlădean i s-a creat posibilitatea participării la cercetările arheologice, reluate după jumătate de veac sub egida Academiei R.S.R., Filiala Iași, în renumitele așezări de la Cucuteni — Băiceni¹⁰ și o dată cu acestea preluarea, în mare măsură, a materialelor provenite din cercetările de aici¹¹, printre acestea aflîndu-se și un grup de idoli antropomorfi și zoomorfi, s-au pus și bazele colecției de elemente plastice preistorice. Tot acum avînd ca dezi-derat dorința înaintașilor de „...a căuta, descoperi și cunoaște trecutul...” se organizează cercetări de suprafață ce cuprindeau o zonă largă din partea de sud a fostei regiuni Iași, iar în anul 1964 încep săpăturile din așezarea neolitică de tip Starčevo-Criș de la Trestiana de lîngă Bîrlad¹². În felul acesta, an de an, se adună a valoros patrimoniul care include și un grup destul de numeros de statuete, demn de a fi considerat un omagiu adus de generația prezentă la apelul înaintașilor.

Înmagazinînd în ele frumosul, realismul și gîndirea abstractă ale omului primitiv statuetele antropomorfe și zoomorfe aflate în colecțiile muzeului din Bîrlad se includ în ceea ce este recunoscut ca artă preistorică dar cu semnificație magico-religioasă¹³.

Fiind cunoscută succesiunea culturilor neo-eneolitice din zona în care ne aflăm respectiv : cultura Starčevo-Criș, cultura liniară, aspectul Stoicani—Aldeni, și cultura Cucuteni vom prezenta plastica creată de fiecare dintre comunitățile neolitice — excepție făcînd cultura liniară — în cadrul acestei succesiuni.

Cultura Starčevo—Criș, cunoaște la periferia sa estică, ca de altfel în întreg spațiul pe care-l ocupă, o artă statuară nu prea numeroasă. O privire de ansamblu asupra descoperirilor din vasta arie de răspîndire a Complexului Starčevo—Criș indică prezența unei arte statuare relativ unitare¹⁴. Comunitățile neolitice în discuție extind ca tipuri principale statuetele cu partea superioară înaltă ca o coloană cu redarea sumară a capului sau a elementelor anatomice care să-l indice — cel mai adesea fiind redați ochii prin două incizii și nasul printr-o proeminență —, uneori cu steatopigie la partea inferioară și statuetele cilindrice. Primului tip îi atribuim 4 statuete, fragmentare, provenite din complexe cercetate în așezarea de la Trestiana pe care, fără să le detașăm de grupul idolilor ce constituiau acest tip le considerăm a fi realizate într-o manieră mai realistă (Pl. 1/1 ; 6/1), avînd însă multe asemănări cu piesa cunoscută sub numele de „Venus de Zăuan”¹⁵. Un fragment din partea inferioară a unei statuete cu steatopigie pronunțată, descoperit în anul 1987 la Trestiana, ne dă posibilitatea să apropiem

și mai mult cele 4 statuete amintite mai sus, ele putînd avea partea inferioară cu steatopigie, cu piesa de la Zăuan. Tipul cilindric al statuetelor Starčevo—Criș este prezent în colecțiile din Bîrlad prin exemplarul descoperit la Balș — Valea Părului (Pl. 6/2).¹⁶

Recent¹⁷ în colecțiile muzeului au intrat și alte piese care se deosebesc de tipurile general cunoscute. Este vorba de o statueta de formă tronconică cu partea superioară — capul — ușor teșit și baza plată, circulară. Piesa are redat sexul printr-un triunghi incizat (Pl. 2/5). O altă piesă, cu corpul ca un „burduf“, are în partea superioară lateral o proeminență conică (Pl. 1/6). Această ultimă piesă ne-a permis să includem în capitolul plastică antropomorfă două piese (Pl. 3/14, 15) de formă aproximativ dreptunghiulară, plate, cu colțurile rotunjite, cu câte o prelungire pe una din părțile laterale și cu perforații care străpung piesele lateral și transversal¹⁸. Acestor două piese li se alătură o a treia de formă relativ ovală, cu perforații care străbat corpul și cu incizii pe una din laturi (Pl. 3/16)¹⁹. Ar mai fi de adăugat la aceste piese, fără analogii, un idol conic cu baza evazată (Pl. 1/8) și un altul bitronconic (Pl. 1/9).

Cît privește plastica zoomorfă care însoțește comunitățile Starčevo—Criș la periferia sa estică și a cărei prezență în colecțiile muzeului din Bîrlad o putem stabili se referă la câteva reprezentări de bovide (Pl. 4/17) și probabil a unor animale sălbatice : ursul (Pl. 6/19) și porcul mistreț (Pl. 4/20) piese ce provin tot din așezarea de la Trestiana.

Aspectul Stoicani-Aldeni este reprezentat de un grup relativ mare de statuete antropomorfe, lipsind deocamdată plastica zoomorfă. De la început remarcăm lipsa pieselor întregi. Cu excepția unei piese (Pl. 7/35) care reprezintă parțial bustul, toate celelalte exemplare existente în colecție sînt fragmente ale părții inferioare a corpului și cel mai adesea doar fragmente a câte unui picior rupt longitudinal din zona de lipire a celor două picioare. Și aici, ca de altfel în tot ceea ce se cunoaște în materie de statuete antropomorfe atribuite aspectului Stoicani—Aldeni, observăm tehnica de modelare separată a celor două jumătăți ale corpului — observația extinzîndu-se în unele cazuri la fragmente picior-bust — apoi „sudarea“ lor și aplicarea pe întreaga suprafață a unui strat subțire, uneori mai gros, dintr-o pastă de lut fin, bine frămîntat și apoi bine netezit chiar lustruit. Tehnica respectivă se întîlnește de altfel, și în etapele anterioare la statuetele cu steatopigie din cadrul culturii Starčevo—Criș precum și în cele următoare respectiv în cadrul culturii Cucuteni.

Fragmentele de statuete din cadrul aspectului Stoicani—Aldeni reprezintă ale divinității feminine care au „...reprezentat, cel puțin la început, conceptul fecundității și fertilității, întruchipat în Marea Zeiță creatoare a vieții animale și vegetale, concept specific multora dintre populațiile primitive de agricultori...“²⁰, sînt de dimensiuni mici și mijlocii, cu talia suplă, steatopigie pronunțată sau moderată, rar neornamentate, aproape în totalitate partea inferioară fiind acoperită de incizii dispuse în linii oblice, unghiuri sau spirale²¹. Există un fragment de picior de mici dimensiuni la care spațiile dintre spirale au

fost acoperite cu culoare roșie crudă, maniera fiind cunoscută de creatorii artei Stoicani—Aldeni.

Asociate plasticii antropomorfe Stoicani—Aldeni sînt lingurile cu cozile terminate în formă de protomă animalieră, în colecțiile birlădene existînd două exemplare provenite din așezarea de la Trestiana II²².

Cultura Cucuteni cunoscută ca fiind creatoarea unuia dintre „...aspectele nepieritoare ale artei strămoșilor noștri...”²³, deține primul loc în ceea ce privește valoarea artistică, dar și numerică a statuetelor din colecțiile birlădene. Acum, alături de Marea Zeiță creatoare a vieții reprezentată în diferite ipostaze apar, este drept foarte rar — în colecții existînd doar șase exemplare —, statuetele masculine care „...îl reprezintă pe acolitul masculin necesar perpetuării vieții...”²⁴.

În ceea ce privește plastica antropomorfă nu ne propunem să facem o tipologie aceasta fiind realizată în mari lucrări de sinteză²⁵ ci să remarcăm pe baza doar a cîtorva observații tehnica și tipul exemplarelor existente aici. Cele mai multe figuri au o poziție verticală, cu steatopigie moderată, mai rar pronunțată, existînd și exemple în poziție semișezîndă. Figurinele feminine sînt lucrate din două părți lipite între ele, acoperite cu un strat de lut fin, bine netezite și lustruite. Picioarele se termină obișnuit conic, rar într-o „talpă” iar genunchii sînt redați printr-o umflătură. Talia suplă, bustul plat sau rotunjit, mîinile — prelungiri ale umerilor cu perforații. Capul statuetelor este redat prin două fațetări realizate prin strîngerea pastei cu degetele ori prin doi lobi perforați, cu nasul modelat în stil „en bec d'oiseau” (Pl. 9/62, 63 ; 10/61). Cele mai multe statuete din faza A a culturii Cucuteni au întreg corpul acoperit cu incizii, acestea formînd pe spate sau pîntec cîte un romb. Fără să avem posibilitatea de a departaja cu precizie pe faze toate statuetele, credem că cele mai multe dintre exemplarele fără decor, dar cu indicarea sexului prin incizii ori printr-o albire aparțin fazei B²⁶. Sîinii sînt redați doar pe o figurină prin două mici proeminențe. Cît privește redarea elementelor de pozoabă remarcăm prezența unui colan la gîtul unei statuete (Pl. 11/64). Adesea interpretat ca element de vestimentație decorul incizat își capătă confirmare și prin exemplarele de la Igești—Scîndurenii despre care, cu ani în urmă, discutăm în acest sens²⁷.

Statuetele antropomorfe masculine de la Cucuteni—Băiceni, aflate în colecțiile noastre, au corpul modelat separat și apoi lipit în aceeași manieră ca și cele feminine, în timp ce două exemplare din zona în care ne aflăm au corpul modelat odată cu picioarele care sînt îndepărtate. Corpul unuia dintre idoli masculini, descoperit la Birlălești—Stanția, poartă o eșarfă.

Un grup aparte a statuetelor antropomorfe aflate în muzeul birlădean îl constituie figurinele „en violon” (Pl. 5/75, 76, 77). precum și o piesă din piatră de culoare neagră, cu corpul suplu și doar două fațetări care individualizează capul (Pl. 5/78 ; 11/78), toate descoperite la Igești—Scîndurenii²⁸. Acest grup de piese ne permit să facem o

primă remarcă referitoare la folosirea osului și a pietrei la realizarea unor statuete, materiale ce nu ne erau cunoscute, a fi folosite, în acest scop, de către comunitățile cucuteniene. Cît privește semnificația acestei grupe de statuete este cunoscută părerea potrivit căreia „idolii en violon“ sînt reprezentări ale Zeiței Mamă în poziția actului nașterii²⁹. Una din statuetele aflate în discuția noastră, respectiv piesa din lut (Pl. 5/75 ; 9/75) este de fapt un pandantiv, fiind prevăzută cu o perforație pentru suspendare, conferindu-i-se astfel rolul de „protector individual“³⁰. Celelalte două piese extind, așa cum se remarcă și într-o sinteză recentă³¹, rolul lor „...de protectori individuali asupra femeilor dintr-o așezare, asupra întregii comunități“.

Deosebită prin întreaga sa construcție de tot ceea ce cunoaștem în arta neo-eneolitică de pe teritoriul României, ca de altfel și din zonele mai mult sau mai puțin îndepărtate, piesa din piatră care se apropie de arta cucuteniană numai prin modelarea capului prin două fațetări laterale, element realizat la unele statuete din lut prin stringerea pastei, se constituie ca piesă unică.

În grupul idolilor zoomorfi preponderență au reprezentările de cornute, într-un singur exemplar fiind reprezentat porcul (Pl. 12/79) și un altul ursul (Pl. 12/86).

Protomele sînt captate de cornute plasate pe torți sau ca torți de vase.

Intenția noastră în redactarea acestui catalog selectiv a fost aceea de a evidenția o serie de valori ale plasticii neo-eneolitice cu caracter general din punct de vedere al semnificației lor magico-religioase și mai cu seamă ca valori ale artei preistorice. Aflate într-o strînsă legătură cu spiritualitatea primilor agricultori exemplarele din colecțiile muzeului din Bîrlad contribuie la cunoașterea fondului ce constituie ceea ce numim plastica diferitelor culturi preistorice, pe de o parte, aducînd noi elemente ce pot jalona unele interdependențe ale artei neo-eneolitice de pe teritoriul României cu sud-estul Europei și mai departe cu Asia—Anterioară, pe de altă parte.

CATALOG SELECTIV

1. FRAGMENT DE STATUETA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperit în anul 1964,

în așezarea de la Trestiana, L, 3.

H : 4,2 cm ; inv. A 900 ; Pl. 1/1 ; 6/1.

Statuetă feminină cu partea superioară înaltă ușor conică, cu fața redată printr-o proeminență — nasul —, și două înțepături —

ochii. Pe creștet, la spate și pe părțile laterale este redat părul prin incizii în zigzag dispuse vertical și radial. Pasta fină, de culoare gălbuie.

Bibl. : Eugenia Popușoi, în CI. XI 1980, p. 129, fig. 18/6.

2. STATUETA ANTROPOMORFA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1965,

în așezarea de la Balș—Valea Părului, L 1.

H : 5,6 cm ; inv. A 710 ; Pl. 6/2

Statuetă de formă cilindrică cu fața executată transversal pe capul coloanei, cu nasul redat printr-o protuberanță, ochii prin două împunsături și gura printr-o ușoară alveolare ovală. Pe corpul coloanei, în partea superioară, este redat părul prin incizii verticale, iar două proeminențe indică sinii. Alte două linii, incizate orizontal delimitează partea inferioară a corpului decorată la rîndul ei cu incizii verticale. Pasta îngrijită are în compoziție pleavă, culoarea gălbuie-cenușie.

Bibl. Eugenia Popușoi în AM, 1980, p. 13, 16, fig. 12.

3. FRAGMENT DE STATUETA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperit în anul 1986,

în așezarea de la Trestiana, C/L 1.

H : 1,8 cm ; inv. A 8491. Pl. 2/3.

Cap de statueta cu nasul proeminent prevăzut cu două înțepături laterale. Pastă fină, culoare cărămizie.

Inedită.

4. FRAGMENT DE STATUETA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperit în anul 1986,

în așezarea de la Trestiana, C/L 1.

H : 7,8 cm ; inv. A 8492 ; Pl. 1/4

Statuetă feminină cu partea superioară înaltă ușor conică, cu capul teșit, părul redat prin incizii în zigzag dispuse vertical pe părțile laterale și la spate și radial pe creștet. Ochii sînt realizați prin două incizii scurte ușor oblice. În partea inferioară a coloanei se observă două fațetări și o porțiune de unde s-a desprins elementele care constituiau corpul figurinei. Pasta fină, culoare gălbuie.

Inedită.

5. STATUETA FEMININĂ

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1987,

în așezarea de la Trestiana, C/L 3.

H : 8,6 cm ; inv. A 8734 ; Pl. 2/5

Statuetă în formă de coloană, tronconică cu capul teșit și bază plată, circulară. Detalii anatomice : ochii sînt redați prin două incizii scurte, oblice iar la bază un triunghi incizat indică sexul. Pastă fină acoperită cu angobă de culoare albă-cenușie, lustruită.

Inedită.

6. STATUETA FEMININĂ

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1987,

în așezarea de la Trestiana, C/L 3.

H 3,8 cm ; inv. A 8732 ; Pl. 1/6

Statuetă cu corpul ca un „Burduf“, cu o proeminență conică în partea superioară laterală. Pastă fină, bine netezită, de culoare gălbuie.

Inedită.

7. STATUETA FRAGMENTARA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1987,

în așezarea de la Trestiana, C/L 3.

H : 4,5 cm ; inv. A 8731 ; Pl. 1/7

Statuetă în formă de coloană, cu cap ușor teșit avînd redat doar nasul printr-o proeminență. Pastă îngrijită, bine netezită, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedită.

8. STATUETA CONICA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1985,

în așezarea de la Trestiana, C/L 2.

H : 2,6 cm ; inv. A 8736 ; Pl. 1/8

Statuetă cu corpul conic și baza puternic evazată, plată. Pastă îngrijită, netezită, culoare gălbuie-cărămizie.

Inedită.

9. STATUETA BITRONCONICA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1987,

în așezarea de la Trestiana, C/L 3.

H : 2,6 cm ; inv. A 8733 ; Pl. 1/9

Statuetă bitronconică cu bazele celor două conuri puternic evazate, unite într-un unghi ascuțit. Pastă îngrijită, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedită.

10. STATUETA FRAGMENTARA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperit în anul 1987,

în așezarea de la Trestiana, C/L 3.

H 5,8 cm ; inv. A 8735 ; Pl. 2/10.

Fragment din partea inferioară a unei statuete, cu steatopigie pronunțată. Pastă semifină, netezită, culoare gălbuie.

Inedită.

11. STATUETA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1972,

în așezarea de la Trestiana, L 12.

H 4,1 cm ; inv. A 8282.

Statueta de formă tronconică cu baza evazată, pe margine cu o proeminență formată din două șanțuri. Nu are nici un detaliu anatomic. Pasta cu nisip fin în compoziție, culoare cărămizie.

Inedită.

12. STATUETA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1972,

în așezarea de la Trestiana, L 12.

H : 2,4 cm ; inv. A 8283.

Statuetă de formă tronconică cu baza ușor evazată. Pasta cu nisip în compoziție, culoarea cărămizie.

Inedită.

13. STATUETA FEMININA FRAGMENTARA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1979,

în așezarea de la Trestiana, B/L 2.

H : 3,7 cm ; inv. A 8280.

Fragment dintr-un picior de statueta cu steatopigie pronunțată. Pasta fină, culoare cărămizie.

Bibl. Eugenia Popușoi, în Materiale, Tulcea, 1980, p. 43.

14. STATUETA ANTROPOMORFA

Cultura Starčevo-Criș.

Descoperită în anul 1980,

în așezarea de la Trestiana, B/L 3.

H : 11,5 cm ; inv. A 7213 ; Pl. 3/14

Piesă de formă aproximativ dreptunghiulară cu colțurile rotunjite, plată. La partea superioară, pe una din părțile laterale, prezintă o prelungire care a fost ruptă din vechime. Lateral și transversal piesa este străpunsă de câte trei perforații. Pasta îngrijită, de culoare gălbuie-cărămizie.

Bibl. Eugenia Popușoi, în *Materiale*, XV, 1983, p. 33, fig. 4/8 ; 7/1 a—b.

15. STATUETA ANTROPOMORFA

Cultura Starčevo-Criș.

Descoperită în anul 1980,

în așezarea de la Trestiana, B/L 3.

H : 11,4 cm ; inv. A 8737, Pl. 3/15

Statuetă de formă aproximativ dreptunghiulară cu colțurile rotunjite, plată. La partea superioară, pe una din părțile laterale prezintă o prelungire care a fost ruptă din vechime. Lateral și transversal piesa este străpunsă de câte trei perforații. Pasta cu multă pleavă în compoziție, netezită, culoarea gălbuie — cărămizie.

Inedită.

16. STATUETA ANTROPOMORFA FRAGMENTARA

Cultura Starčevo-Criș.

Descoperită în anul 1987,

în așezarea de la Trestiana, C/L 3.

H : 6,7 cm ; inv. A 8738 ; Pl. 3/16

Statuetă de formă aproximativ ovală, cu una din laturi mai îngustă iar cealaltă — baza — mai lată. Pe latura îngustă sînt executate incizii scurte, iar corpul (fragmentul păstrat) prezintă două perforații transversale. Pasta îngrijită cu nisip în compoziție, culoarea gălbuie. Inedită.

17. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Starčevo-Criș.

Descoperită în anul 1964,

în așezarea de la Trestiana, L 3.

L : 4,7 cm ; inv. A 897 ; Pl. 4/17.

Statuetă zoomorfă căreia îi lipsesc capul și picioarele. Corpul masiv și gîtul subțire. Posibil bovideu. Pastă cu nisip foarte fin, culoarea gălbuie-cenușie.

Bibl. Eugenia Popușoi, în **Sesiunea de comunicări științifice a Muzeelor de istorie din decembrie 1964**, București, I 1971, p. 29, fig. 6/2.

18. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Starčevo-Criș.

Descoperită în anul 1983,
în așezarea de la Trestiana, B/L 4.

L : 5,5 cm ; inv. A 7901.

Statuetei îi lipsesc picioarele și capul. Corpul este ușor subțiat spre partea posterioară, pieptul masiv ca la taurine, picioarele anterioare mult în urma pieptului. O nervură mediană, longitudinală pe spate, indică coloana vertebrală.

Inedită.

19. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Starčevo-Criș.

Descoperită în anul 1983,
în așezarea de la Trestiana, B/L 4.

L : 4,5 cm ; inv. A 7899 ; Pl. 6/19

Probabil urs. Se păstrează corpul cu spate lat, partea posterioară masivă, coada abia schițată. Pe burtă, în jumătatea anterioară a corpului, prezintă două proeminențe mici. Pastă cu nisip fin în compoziție, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedită.

20. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Starčevo-Criș.

Descoperită în anul 1983,
în așezarea de la Trestiana, B/L 4.

L : 5,5 cm ; inv. A 7902 ; Pl. 4/20 ; 6/20.

Statuetei îi lipsesc capul, picioarele anterioare și un picior posterior, precum și coada. Corpul îngrijit redat, gîtul subțire înalt, pe toată lungimea spinării lutul este strîns cu degetele ca o coamă. Sexul este indicat printr-un mic triunghi proeminent. Posibil să reprezinte un porc mistreț. Pasta fină, culoarea cărămidie.

Inedit.

21. STATUETA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în anul 1979,

în așezarea de la Trestiana II, S 1.
H : 5,3 cm ; inv. A 8284 ; Pl. 4/21.

Partea inferioară cu steatopigie pronunțată, cu picioarele lipite, terminate conic. Trei incizii verticale, dintre care una delimitează picioarele sînt executate pe față iar o alta delimitează picioarele la spate. O altă incizie înconjoară toată zona pelviană. Pasta fină lustruită, culoarea cenușie.

Bibl. Eugenia Popușoi, în Materiale, Tulcea, 1980, p. 49, fig. 12/4.

22. STATUETA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.
Descoperită în anul 1979,
în așezarea de la Trestiana II.
H : 5,9 cm ; inv. 8285 ; Pl. 4/22.

Partea inferioară a statuetei, cu steatopigie, picioarele lipite terminate conic. Partea superioară, parțial păstrată, este plată. Capătul unei incizii care înconjoară toată zona pelviană coboară vertical marcînd cele două picioare. În dreptul șoldurilor statueta este mai lață, avînd la spate, deasupra bazinului patru găurele. Pastă fină peste care s-a așternut un strat subțire de angobă, lustruită, culoarea cenușie.

Eugenia Popușoi, în Materiale, Tulcea, 1980, p. 49, fig. 12/3.

23. STATUETA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.
Descoperită în anul 1979,
în așezarea de la Trestiana II.
H : 4,4 cm ; inv. 8218 ; Pl. 7/23

Partea inferioară a statuetei cu steatopigie moderată, picioarele lipite, terminate conic. Decorat cu o incizie în „X” nerespectînd linia de demarcare a picioarelor. Pastă fină acoperită cu slip, lustruită, culoarea gălbuie și cu urme de culoare roșie crudă.

Bibl. Eugenia Popușoi, în Materiale, Tulcea, 1980, p. 49.

24. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.
Descoperit în anul 1979,
în așezarea de la Trestiana II.
H : 9,5 cm ; inv. 7753, Pl. 7/24

Picior masiv, fragmentar, de la o statueta feminină cu steatopigie pronunțată. O canelură adîncă care marchează cele două picioare se prelungește într-o incizie superficială ce înconjoară toată zona pel-

viană. Pastă grosieră, acoperită cu angobă fină, bine netezit, culoarea cenușie.

Inedit.

25. STATUETA FEMININA FRAGMENTARA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în anul 1979,
în așezarea de la Trestiana II.

H : 4,6 cm ; inv. 7751 ; Pl. 7/25.

Partea inferioară a statuetei cu steatopigie pronunțată și picioarele lipite terminate conic. Decorat cu incizii scurte care înconjoară zona pelviană. Pe fese, la spate și lateral prezintă înțepături adânci. Pasta fină acoperită cu angobă, bine lustruită, culoarea cenușie.

26. STATUETA FEMININA FRAGMENTARA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în anul 1979,
în așezarea de la Trestiana II.

H : 5,6 cm ; inv. A 7752.

Partea inferioară a unei statuete în poziție șezândă, cu steatopigie pronunțată. Picioarele lipite terminate conic. Partea inferioară, parțial păstrată, este plată îngustându-se spre bust. Șoldurile marcate prin câte o perforație mică, iar ombilicul printr-o proeminență. Decorată cu incizii care formează un triunghi și delimitează picioarele și alte incizii verticale urmînd linia piciorului în față și în spate unde se văd urme de culoare roșie crudă. Pasta fină, peste care s-a așternut o angobă neagră-cenușie, bine lustruită.

Inedită.

27. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită la Igești-Scindureni *

H 6,5 cm ; inv. A 3603 ; Pl. 8/27.

Fragment de picior rupt de la genunchi unde se păstrează fragmente dintr-o incizie circulară. Statueta, cu steatopigie pronunțată, are partea superioară plată și șoldul marcat printr-o perforație. Piesa este decorată cu incizii în unghiuri succesive și la spate printr-o linie incizată în spirală pe fesă. Pasta fină, lustruită, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedit.

28. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în așezarea de la Birlălești-Stanția **

H : 9 cm ; inv. A 8210 ; Pl. 8/28.

Picior de statueta feminină cu steatopigie, rupt de la genunchi unde a avut o canelură circulară. Statueta are partea superioară a corpului plată și îngustată spre bust și șoldul marcat printr-o perforație. Pasta este decorată cu incizii în unghi, în vârful fiecărui unghi având câte o alveolă mică, latura unghiului continuându-se la spate formând arcuri de cerc, iar pe fesă în spirală. Pastă fină, culoarea gălbuie-cărămizie cu pete de culoare roșie crudă.

Inedit.

29. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperit în așezarea de la Igești-Scîndureni ***

H : 8 cm ; inv. A 3610 ; Pl. 7/29

Picior de statueta cu steatopigie pronunțată. Decorată cu incizii oblice, pe laterală, și în spirală pe fese. Pastă aspră, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedit.

30. STATUETA FRAGMENTARA FEMININA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în așezarea de la Igești-Scîndureni *.

H : 8 cm ; inv. A 8208

Picior de statueta cu steatopigie pronunțată. Partea superioară a corpului parțial păstrată este plată. Șoldul marcat printr-o perforație, iar ombilicul printr-o proeminență perforată vertical. Decorul este format din incizii dispuse în unghiuri cu vârful în sus pe laterală și în spirală pe fesă. Pasta cu nisip acoperită de o crustă groasă formată dintr-o pastă mai fină aplicată pe piesă după modelarea și lipirea celor două jumătăți ale corpului, culoarea cenușie.

Inedită.

31. STATUETA FEMININA FRAGMENTARA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în așezarea de la Igești-Scîndureni ?

H : 5,3 cm ; inv. A 3611 ; Pl. 8/31

Fragment de coapsă de la o statueta feminină cu steatopigie pronunțată. Decorată cu incizii dispuse în cercuri concentrice pe fesă, cu o incizie scurtă, verticală în centru. Pasta semifină, culoarea cărămizie.

Inedită.

32. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în așezarea de la Poenari ***.

H : 6,1 cm ; inv. A 3618 ; Pl. 8/32.

Fragment de coapsă de la o statueta masivă, cu steatopigie pronunțată. Decorată cu incizii oblice în față și spirală terminată cu o incizie scurtă în „T” pe fesă. Pasta semifină, acoperită cu angobă, lustruită, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedită.

33. PICIOR DE STATUETA FEMININĂ

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperit în așezarea de la Igești-Scîndureni *.

H : 8,6 cm ; inv. A 3608 ; Pl. 7/33.

Piciorul este rupt de la genunchi și provine de la o statueta cu steatopigie pronunțată. Decorat cu incizii curbe dinspre față și spate spre laterală unde câte o incizie scurtă, verticală, unește capetele a câte două incizii. Pe fesă incizii în cercuri concentrice cu câte o incizie scurtă, verticală, în centru. Pastă semifină acoperită cu o pomfisteală mai îngrijită care uniformiza corpul după lipirea celor două părți, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedit.

34. PICIOR DE STATUETA FEMININĂ

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperit în așezarea de la Igești-Scîndureni **.

H : 7 cm ; inv. A 8207 ; Pl. 8/34.

Piciorul este rupt de la genunchi. În regiunea lombară o canelură largă formează o șea, statueta avînd steatopigie pronunțată. Deasupra genunchiului se află o zonă netedă care ne determină să credem că din acest loc în jos picioarele erau despărțite. Prezintă incizii în spirală. Pasta semifină, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedit.

35. BUST DE STATUETA FEMININĂ

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperit în așezarea de la Igești-Scîndureni *.

H 5,2 cm ; inv. A 8209 ; Pl. 7/35.

Partea superioară a unei figurine de formă plată, cu mîinile marcate prin doi umeri proeminenți, conici. Siniile sînt redați prin două proeminențe conice încadrate de două linii incizate în unghi cu virful în jos. La spate, de pe umeri, pornesc alte trei linii în unghi cu virful

în jos realizate prin incizii nu prea adânci. Pastă fină acoperită cu angobă, culoarea cenușie.

Inedit.

36. STATUETĂ FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperită în anul 1979,

în așezarea de la Trestiana II.

H : 6,4 cm ; inv. A 8190 ; Pl. 8/36.

Jumătatea inferioară a unei statuete feminine cu picioarele lipite marcate printr-o șanțuire. O incizie circulară înconjoară zona pelviană. Șoldurile sînt marcate prin două perforații. Pe lateralele picioarelor, terminate conic, este executată cîte o incizie verticală. Pastă fină, acoperită cu angobă, lustruită, culoarea cenușie.

Inedită.

37. PICIOR DE STATUETĂ FEMININĂ

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperit în așezarea de la Igești-Scîndureni ?

H : 8,2 cm ; inv. A 8189 ; Pl. 7/37.

Picior de statueta cu steatopigie moderată. Decorat cu linii incizate în unghiuri și o spirală din linii frînte pe coapsă. Pasta semifină, culoarea cenușie gălbuie.

Inedit.

38. PICIOR DE STATUETA FEMININĂ

Aspectul Stoicani-Aldeni.

Descoperit în așezarea de la Igești-Scîndureni *.

H : 6,2 cm ; inv. A 8215 ; Pl./38.

Picior de statueta neîngrijit lucrat. Pasta semifină, culoarea cenușie.

Inedit.

39. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, Faza A.

Descoperită în anul 1976,

în așezarea de la Igești-Scîndureni ***.

H : 14 cm ; inv. A 8177 ; Pl. 10/39.

Statuetei îi lipsește capul, un picior din șold și celălalt de la genunchi. Corp suplu cu talie îngustă și brațele două prelungiri conice ale umerilor. Umărul drept este perforat, iar sub umărul stîng se află o gropiță lăsată de un bob de cereale. Picioarele sînt lipite, mar-

cate printr-o incizie față-spate. Corpul este decorat prin incizii romboidale pe pîntec și pe spate și-n unghiuri dispuse pe tot corpul. La spate pe linia coloanei este realizat un șir de întepături. Pastă fină, culoarea cărămizie.

Inedită.

40. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1969,

în așezarea de la Igești-Scîndureni ***

H 14,2 cm ; inv. A 380 ; Pl. 11/40.

Piciorul stîng realist modelat. Statueta avea picioarele lipite numai în partea superioară. Steatopigie pronunțată. Decorat cu incizii, interpretate de către noi ca elemente de vestimentație. Pastă semifină, culoarea gălbuie-cărămizie.

Bibl. Eugenia Popușoi, în Carpica, 1971, p. 90, fig. 1 a—c.

41. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1969,

în așezarea de la Igești-Scîndureni ***.

H : 9,1 cm ; inv. 383.

Piciorul drept realist modelat. Statueta avea picioarele lipite, cu laba plată. Decorul din incizii care acoperă tot piciorul a fost interpretat ca elemente de vestimentație. Pastă semifină, culoarea cenușie.

Bibl. Eugenia Popușoi, în Carpica, 1971, p. 90, fig. 2 a—c.

42. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1976,

în așezarea de la Igești-Scîndureni **.

H : 5,5 cm ; inv. A 8191 ; Pl. 9/42.

Statueta cu steatopigie. Piciorul, prin partea interioară, indică lipirea de celălalt picior. Decorat cu incizii în unghiuri și cu un romb pe coapsă. Pastă fină, acoperită cu angobă, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedit.

43. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1976,

în așezarea de la Igești-Scîndureni *.

H : 5,6 cm ; inv. A 8189

Piciorul provine de la o statueta cu steatopigie și este terminat conic. Pe coapsă lateral este decorat cu o spirală din linii frînte. Pasta fină, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedit.

44. PICIOR DE STATUETA FEMININA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H : 8 cm ; inv. A 8186 ; Pl. 10/44.

Statueta cu steatopigie moderată. Piciorul și parte din bust au fost dezlipite de pe linia de unire a celor două părți. Pe picior, de la genunchi, incizii orizontale, acoperă suprafața pînă la șold, pe fesă spirală incizată iar pe pîntec și pe spate incizii în romb. Ombilicul este redat printr-o ușoară proeminență perforată orizontal. Pastă semifină, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedit.

45. STATUETA FEMININA FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperită în anul 1964,

în așezarea de la Zorleni-Simila ***.

H 3 cm ; inv. A 386 ; Pl. 9/45.

Jumătatea inferioară a unei statuete feminine în poziție șezîndă. Picioarele lipite, despărțite față-spate prin incizii adînci. O centură, dublă la spate, înconjoară toată zona pelviană. Altă centură, dublă în față, înconjoară picioarele în dreptul genunchilor. Pastă fină, slipuită și lustruită, culoarea cărămizie.

Inedită.

46. STATUETA FEMININA FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni — Băiceni, Cetățuia.

H 2,8 cm ; inv. A 8196 ; Pl. 9/46.

Statueta feminină, jumătatea inferioară, în poziție șezîndă, picioarele lipite terminate conic, marcate prin linii incizate adînc. Centură dublă la spate, înconjoară toată zona pelviană. Altă centură înconjoară picioarele aproape de vîrfurile conului. Pe picioare prezintă incizii oblice. Pastă fină, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedită.

47. STATUETĂ FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza A ?
 Descoperită în anul 1914,
 în așezarea de la Puiești-Strîmba.
 H 6,8 cm ; inv. A 8212 ; Pl. 11/47.

Partea inferioară a unei statuete feminine modelată din două părți lipite, cu șanțuire adîncă verticală pînă sub genunchi în față și la spate. Gamba lipită și terminată într-o talpă. Pastă fină, culoarea cărămizie.

Bibl. T. Pamfile și V. G. Nicolau, **Însemnări cu privire la așezarea preistorică de lingă Strîmba din comuna Puiești, județul Tutova**, în Miron Costin, III, 1914 Birlad, p. 6, fig. 7.

48. STATUETĂ FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza A.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuța.
 H : 6,6 cm ; inv. 8198 ; Pl. 11/48.

Statuetă feminină căreia îi lipsește parțial bustul și parte din picioare. Lucrată din două părți lipite, cu o incizie verticală care marchează picioarele. Șoldurile sînt marcate prin două ușoare proeminențe după care corpul se îngustează brusc spre talie. Pastă fină peste care s-a așternut o angobă fină, culoarea cărămizie.

Inedită.

49. STATUETĂ FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuția.
 H : 7,5 cm ; inv. A 948 ; Pl. 9/49.

Statuetă feminină căreia îi lipsește parțial bustul. Cîte o incizie verticală scurtă, față-spate, indică cele două picioare unite, cu genunchii marcați printr-o umflătură și terminate într-o prelungire conică. O șanțuire și apoi o ușoară profilare indică șoldurile. Bustul plat. Pastă fină, culoarea gălbuie.

Inedită.

50. STATUETĂ FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni, Cetățuția.
 H 7,5 cm ; inv. A 8188 ; Pl. 8/50.

Statuetă fără bust și puțin rupt din picioare. Două incizii oblice unite în unghi indică sexul. La spate o incizie scurtă, verticală, separă cele două picioare. Pastă fină, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedită.

51. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperit în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H : 7,5 cm ; inv. A 8193.

Statueta are bustul rupt. Picioarele unite sînt indicate doar la partea superioară prin cîte o incizie scurtă, verticală — față-spate —, genunchii marcați printr-o umflătură, iar în partea inferioară se prelungesc conic terminîndu-se într-o labă foarte mică ca un cioc. Pastă fină, culoarea cărămizie, prezintă slabe urme de culoare roșie.

Inedită.

52. PICIOR DE STATUETA FEMININĂ

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1962,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni.

H : 5,1 cm ; inv. A 8199 ; Pl. 11/52.

Piciorul nu pare să fi fost lucrat din două părți, genunchii sînt marcați de o umflătură puternică și se termină într-o prelungire conică la vîrfurile căreia lutul a fost strîns dînd impresia unei labe mici. Pastă fină, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedită.

53. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni faza B.

Descoperită în anul 1963,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni.

H : 9,9 cm ; inv. A 8194 ; Pl. 10/53.

Statuetei îi lipsesc bustul de la talie și puțin din partea inferioară a picioarelor. Statueta are picioarele unite marcate doar prin cîte o incizie verticală — față-spate — care coboară pînă deasupra umflăturii care indică genunchii. Corpul plat, șoldurile ușor proeminente prezintă cîte o perforație. O înțepătură indică ombilicul. Talia îngustă. Pastă fină, acoperită cu angobă, bine lustruită, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedită.

54. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H : 5,2 cm ; inv. A 8202.

Statuetei îi lipsește bustul. Picioarele lipite sînt marcate în partea superioară printr-o linie incizată, genunchii printr-o umflătură iar gamba scurtă și conică. Pasta fină, culoarea cenușie.
 Inedită.

55. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H 4,8cm ; inv. A 8204.

Statuetei îi lipsește bustul și partea inferioară a picioarelor. Picioarele sînt unite, marcate prin cîte o incizie verticală, față-spate. Pastă fină, culoarea cărămizie.
 Inedită.

56. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H : 8,2 cm ; inv. A 946.

Statuetă feminină căreia îi lipsește capul și picioarele de la genunchi. Picioarele lipite, corpul zvelt, plat și mîinile modelate ca o prelungire conică a umerilor. Șoldurile și umerii statuetei sînt marcați prin cîte o perforație. Sîinii, două mici proeminențe alungite, ombilicul, o proeminență conică cu o înțepătură la partea superioară. Sexul este redat printr-un triunghi incizat. Pastă fină, culoarea galben-cărămizie.
 Inedită.

57. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H 5,8 cm ; inv. A 8214 ; Pl. 10/57.

Statuetei îi lipsește bustul și parțial picioarele. O șanțuire verticală — spate-față —, marchează picioarele modelate din două părți lipite. Pastă fină, culoarea cărămizie.
 Inedită.

58. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H : 8 cm ; inv. A 955.

Statuetei îi lipsește parțial bustul și picioarele de sub genunchi. Șoldurile se îngustează spre talie. O canelură largă marchează zona inghinală. De asemenea, cele două picioare, lipite, sînt marcate printr-o albiere largă, iar genunchii printr-o umflătură. Pastă fină, culoarea cărămizie.

Inedită.

59. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H : 8,7 cm ; inv. A 956 ; Pl. 10/59.

Statuetei îi lipsește parțial bustul și picioarele de sub genunchi. Șoldurile sînt înguste, talie mică. Sexul este redat printr-o albiere care se prelungește vertical delimitînd picioarele care de sub genunchi se termină într-un con. Pastă fină, culoarea cărămizie.

Inedită.

60. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza B.
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H : 6,8 cm ; inv. A 3562 ; Pl. 10/60.

Statuetei îi lipsește partea superioară a bustului și picioarele. Șoldurile înguste, talia zveltă, picioarele lipite. Sexul este marcat prin două incizii în zona inghinală. Ombilicul este redat printr-o proeminență perforată vertical. Pastă fină, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedită.

61. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni
 Descoperită în anul 1961,
 în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.
 H : 4,2 cm ; inv. A 384 ; Pl. 10/61.

Din statueta se păstrează parțial bustul avînd capul cu părțile laterale lățite, nasul „en bec d'oiseau“, de o parte și de alta ochii — două găurele care străpung capul —, gîtul gros, bustul plat cu umerii lați, conici. Sîinii sînt redați prin două proeminențe conice. Pastă fină, culoarea gălbuie.

Inedită.

62. CAP DE STATUETA

Cultura Cucuteni

Loc de descoperire necunoscut

H : 2 cm ; inv. A 8237 ; Pl. 9/62.

Cap de statueta cu nasul realizat în stilul „en bec d'oiseau“, ochii două gropițe iar gura o gropiță circulară. Gîtul statuetei este gros, cilindric. Pastă fină, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedit.

63. CAP DE STATUETA

Cultura Cucuteni.

Descoperit în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H : 3,8 cm ; inv. A 943 ; Pl. 9/63.

Capul are părțile laterale lățite, nasul „en bec d'oiseau“. Gîtul gros. Urme de pictură neagră pe fond roșu. Pastă fină.

Inedit.

64. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni

Descoperită în așezarea de la Birlălești ? *

H : 4,2 cm ; inv. A 385 ; Pl. 11/64.

Bust de statueta cu capul, o simplă continuare a gîtului, avînd nasul „en bec d'oiseau“ realizat prin strîngerea lutului. Brațele sînt două continuări conice a umerilor cu cîte o perforație. Între cele două perforații se mai află o a treia. Piesa este decorată cu incizii oblice, în unghi și romboidale iar la gît are un colan. Pastă fină, culoarea cărămizie.

Inedită.

65. STATUETA FEMININĂ FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni.

Descoperit în așezarea de la Birlălești ? *

H : 9,3 cm ; inv. A 8187 ; Pl. 11/65.

Statuetei îi lipsește partea superioară a bustului și parțial picioarele. Statueta prezintă steatopigie pronunțată, șoldurile, sînt înguste, perforate prelungite într-o talie zveltă. Picioarele modelate din două părți lipite sînt marcate printr-o canelură adîncă. Ombilicul proeminent este străpuns, orizontal, de o perforație largă. Pastă fină de culoare cărămizie.

Inedită.

66. STATUETĂ FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza A

Descoperită în anul 1976,

în așezarea de la Lupești-La stuhărie ***

H : 8,3 cm ; inv. 7141 ; Pl. 11/66.

Statuetei îi lipsește capul. Corp suplu cu talie îngustă și brațele două prelungiri scurte, conice ale umerilor. La unul din brațe prezintă o perforație. Picioarele sînt lipite, terminate conic și marcate în partea superioară de o șanțuire. Pe corp prezintă un decor incizat dispus în linii oblice și romboidale. Pastă fină, culoarea cărămizie.

Inedită.

67. STATUETĂ FEMININĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni

Descoperit în așezarea de la Birlălești ? *

H : 8,6 cm ; inv. A 8270 ; Pl. 11/67.

Statuetei îi lipsește bustul de la talie și puțin din partea inferioară a picioarelor. Statueta prezintă steatopigie moderată, șoldurile înguste marcate prin două perforații marginale, talia zveltă. Picioarele lipite sînt marcate printr-o șanțuire adîncă, față-spate. Pe corp este decorată cu incizii oblice și romboidale. Ombilicul este redat printr-o adîncitură ovală. Pasta fină, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedită.

68. STATUETĂ MASCULINĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni

Descoperit în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H : 6,5 cm ; inv. A. 954 ; Pl. 10/68.

Statuetei îi lipsește bustul și parțial picioarele. Picioarele lucrate din două părți lipite sînt despărțite printr-o incizie adîncă, verticală. Coapsele sînt arcuite, profilate. Sexul este redat printr-o proeminență ușor alungită. Pastă fină, culoarea cărămizie-gălbuie.

Inedită.

69. STATUETA MASCULINĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni.

Descoperită în anul 1961,
în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H 6,4 cm ; inv. A 953 ; Pl. 10/69.

Statuetei îi lipsește bustul și picioarele de sub genunchi. O alveolare superficială, care întretaie și umflătura de la genunchi, desparte cele două picioare modelate din două părți și lipite. La spate picioarele sînt marcate printr-o șanțuire adîncă. Coapsele sînt arcuite, sexul redat printr-o proeminență alungită. Pastă fină acoperită cu culoare roșie, lustruită.

Inedită.

70. STATUETA MASCULINĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni

Descoperită în anul 1973,
în așezarea de la Bîrlălești-Stanția. ***

H 4,8 cm ; inv. A 4466 ; Pl. 9/70.

Statuetei îi lipsește capul. Prezintă un abdomen proeminent. Picioarele sînt modelate separat, unul dintre picioare fiind terminat conic iar celălalt cu un început de labă. Sexul este proeminent. Corpul este înconjurat de pe umeri — bazin cu o eșarfă. Pastă fină, culoarea cărămizie.

Inedită.

71. STATUETA MASCULINĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni.

Descoperit în așezarea de la Bîrlălești-Sturza ? * :

H : 6,5 cm ; inv. A 941 ; Pl. 11/71.

Statuetei îi lipsesc picioarele. Bustul înalt, zvelt cu brațele ușor conice în prelungirea umerilor. Gîtul înalt, subțire ca o coloană care se sfîrșește ușor oblic. Sexul redat printr-o proeminență. Pastă fină, culoarea gălbuie.

Inedită.

72. STATUETA MASCULINĂ FRAGMENTARĂ

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1961,
în așezarea de la Cucuteni—Băiceni, Cetățuie.

H : 3,4 cm ; inv. A 8203.

Statuetei îi lipsește bustul și parte din picioare. Picioarele lipite sînt despărțite prin cîte o incizie scurtă, verticală. Sexul este redat printr-o ușoară proeminență. Pastă fină, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedită.

73. STATUETA MASCULINA FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1961,
în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H : 3,6 cm ; inv. A 8180.

Statuetei îi lipsește bustul și partea inferioară a picioarelor. Picioarele statuetei sunt lipite, despărțite prin cîte o incizie scurtă, verticală, spate-față. Sexul redat printr-o proeminență conică. Pastă cu pleavă în compoziție, culoarea gălbuie.

Inedită.

74. STATUETA MASCULINA FRAGMENTARA

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1961,
în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H 7,1 cm ; inv. A 8192.

Fragment dintr-o statueta dezlipită. Se păstrează parțial un picior și din corp pînă la talie. Sexul este redat printr-o proeminență alungită. Pastă fină, acoperită cu angobă, bine lustruită, culoarea gălbuie.

Inedită.

75. IDOL „EN VIOLON“ — PANDANTIV

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1978,
în așezarea de la Igești-Scîndureni **.

H : 4,5 cm ; inv. A 7125 ; Pl. 5/75 ; 9/75.

Idolul are corpul oval, cu gîtul în prelungire trapezoidal și capul puțin individualizat. Ochii sînt redați prin două găurele care străpung piesa. Pe corp o perforație circulară, dispusă central, flancată de altele două mai mici. Sub ochi o altă perforație străpunge transversal piesa. Pe cant corpul este decorat cu incizii fine, scurte. Pastă fină, bine netezit, culoarea gălbuie-cărămizie.

Bibl. Eugenia Popușoi, în *Acta MM*, V—VI, 1983—1984, p. 69, fig. 1/2 ; 2/2.

76. IDOL „EN VIOLON“

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1980,
în așezarea de la Igești-Scîndureni **.

H : 5,9 cm ; inv. A 7224 ; Pl. 5/76 ; 9/76.

Idolul are corpul oval, gîtul scurt marcat prin două linii scurte paralele, orizontale. Capul are o formă aproximativ trapezoidală cu colțurile rotunjite, în partea superioară ușor concav. Ochii sînt redați prin două mici adîncituri cu cîte o înțepătură în centru. Pe latura superioară și pe cant incizii. La spatele capului și pe gît șase incizii paralele. La mijlocul corpului o perforație circulară. Lucrat din os, foarte bine lustruit.

Bibl. Eugenia Popușoi, în *Acta MM*, V—VI, 1983—1984, p. 69, fig. 1/3 ; 2/4.

77. IDOL „EN VIOLON“

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1980,

în așezarea de la Igești-Scîndureni **.

H : 10,3 cm ; inv. A 7223 ; Pl. 5/77 ; 9/77.

Idolul are corpul relativ dreptunghiular cu latura de jos arcuită și șoldurile marcate printr-o ușoară șanțuire. Bustul zvelt, înalt cu umerii subliniați de o incizie orizontală, iar gîtul scurt, fin modelat. Capul rotund este crestat pe margine creînd impresia unei aureole. Ochii sînt redați prin două adîncituri mici cu cîte o înțepătură la mijloc. Statueta are redat triunghiul pubian prin incizii, unghiul ascuțit fiind tăiat de o perforație ovală. Lucrat din os, foarte bine lustruit.

Bibl. : Eugenia Popușoi, în *Acta MM*, V—VI, 1983—1984, p. 69, fig. 1 4 ; 2/3.

78. IDOL

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperit în anul 1980,

în așezarea de la Igești-Scîndureni **.

H : 9,6 cm ; inv. 7912 ; Pl. 5/78 ; 9/78.

Piesa este lucrată dintr-o piatră dură brun-neagră și redă silueta feminină prin accentuarea bustului și a părții dorsale. Capul, aflat în prelungirea bustului, este redat prin două fațetări laterale.

Bibl. : Eugenia Popușoi, în *Acta MM*, V—VI, 1983—1984, p. 71, fig. 1 1 ; 2/1a—1b.

79. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

H : 4,6 cm ; inv. A 8211 ; Pl. 12/79.

Statueta reprezintă un porc cu ritul realist modelat, urechile dispuse lateral, corpul scurt, fără picioare. Pastă semifină, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedită.

80. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza A—B.

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Dîmbul Morii.

L : 4,6 cm ; inv. A 960 ; Pl. 12/80.

Statueta reprezintă un bovideu căruia îi lipsesc picioarele anterioare. Pastă semifină, culoarea gălbuie-cărămizie.

Inedită.

81. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza A—B.

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Dîmbul Morii.

L 4,5 cm ; inv. A 958.

Statueta reprezintă un bovideu căruia îi lipsesc picioarele anterioare. Pastă semifină, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedită.

82. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

L 3,7 cm ; inv. A 959 ; Pl. 12/82.

Statueta reprezintă un taur căruia îi lipsește un corn și coada. Corpul masiv, sexul redat printr-o proeminență. Pasta semifină, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedită.

83. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni-Băiceni, Cetățuia.

L : 3,6 cm ; inv. 963 ; Pl. 12/83.

Statueta reprezintă un bidiviu căruia îi lipsesc picioarele și capul. Pastă fină, culoare galben-cărămizie.

Inedită.

84. CAP DE STATUETA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, fază neprecizată.

Descoperit în anul 1977,

în așezarea de la Mălușteni, pe Valea Lișcovului

L : 2,6 cm ; inv. A 8217 ; Pl. 12/84.

Cap de bovideu cu botul lung, coarnele scurte, gîtul masiv și cu redarea unui ochi printr-o înțepătură. Pastă fină, culoarea roșie-cărămizie.

Inedit.

85. STATUETA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni—Băiceni, Cetățuia

L : 7,5 cm ; inv. A 957 ; Pl. 12/85.

Statueta reprezintă probabil un bovideu. Lipsesc picioarele și virfurile coarnelor. Pastă fină, culoarea galben-cărămizie.

Inedită.

86. PROTOMA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza A.

Descoperită în așezarea de la Lupești — la Stuhărie.

L : 5,7 cm ; inv. A 8176 ; Pl. 12/86

Cap de urs realist executat. Pastă semifină, culoarea cenușie-gălbuie.

Inedită.

87. PROTOMA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza A ?

Descoperită în așezarea de la Bîrlălești, Stanția.

L : 5 cm ; inv. A 8185 ; Pl. 12/87.

Cap de bovideu ? pe toartă de vas. Pastă fină, culoare cărămizie.

Inedită.

88. PROTOMA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza B.

Descoperită în anul 1961,

în așezarea de la Cucuteni—Băiceni, Cetățuia.

L : 4,9 cm ; inv. A 5898 ; Pl. 12/88

Corn de bovideu în torsadă. Pastă fină, culoare cărămizie.

Inedită.

89. PROTOMA ZOOMORFA

Cultura Cucuteni, faza A ?

Descoperită în așezarea de la Lupești — La Stuhărie.

I : 5,6 cm ; inv. A 8177 ; Pl. 12/89.

Cap de bovideu ? de formă relativ trapezoidală, cu ochii redați prin două perforații circulare. Pastă fină, culoarea cărămizie. Inedită.

90. PINTADERA

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1975,

în așezarea de la Trestiana, B/L 1.

I : 5,3 cm ; inv. A 5574 ; Pl. 6/90

Pintadera în forma unei gambe umane, cu maleolele redată prin două mici proeminențe conice. Pe talpă un decor meandric incizat. Pastă fină, peste care s-a așternut un strat de angobă fină, lustruită, culoarea gălbuie.

Inedită.

91. MASCĂ UMANĂ ?

Cultura Starčevo—Criș.

Descoperită în anul 1985,

în așezarea de la Trestiana, B/L 4.

II 2,7 cm ; inv. A 8493 ; Pl. 2/91.

Probabil mască umană, utilizată ca pandantiv, de formă triunghiulară cu colțurile rotunjite. Piesa are două perforații executate de pe ambele fețe. Piesa este executată dintr-o rocă moale de culoare cenușie-verzuie.

Inedită.

92. MOCASIN

Cultura Cucuteni

Descoperită în așezarea de la Birlălești

I : 4,6 cm ; inv. A 8172 ; Pl. 11/92.

Mocasini scurt. Pastă fină, culoarea gălbuie-cenușie.

Inedit.

NOTE

* Piesa a fost descoperită de Ghenuță Coman.

** Piesa a fost descoperită de Marin Rotaru.

*** Piesa a fost descoperită de Vasile Palade.

¹ Proces verbal, 10 aprilie 1914, Arhiva Muzeului din Bîrlad.

² Apelul „Către oamenii de bine din Tîrgul Bîrlad și județul Tutova” 1914, Arhiva muzeului din Bîrlad.

³ *Ibidem*.

⁴ Testamentul lui Stroe Belloescu, Bîrlad, 1909, Arhiva Bibliotecii „Stroe Belloescu” din Bîrlad.

⁵ V. Palade, *Preocupări pentru crearea unui muzeu de etnografie la Bîrlad* (sub tipar).

⁶ T. Pamfile și V. G. Nicolau, *Insemnări cu privire la așezarea preistorică de lângă Strîmba din comuna Puiști, județul Tutova*, în „Miron Costin”, anul III, 1914, Bîrlad.

⁷ Vezi nota 5.

⁸ T. Pamfile și V. G. Nicolau, *op. cit.*

⁹ Nicoleta Arnăutu, *Considerații cu privire la istoricul muzeului din Bîrlad* (sub tipar).

¹⁰ În anul 1961 se reiau cercetările arheologice în renumitele așezări de la Cucuteni—Băiceni la care au participat, din partea muzeului din Bîrlad, Eugenia Popușoi și Vasile Palade.

¹¹ Între anii 1961—1965 săpăturile au fost finanțate de către muzeul bîrlădean.

¹² Eugenia Popușoi, în *Sesiunea de comunicări științifice a muzeelor de istorie din decembrie 1964*, București, I, 1971, p. 30—38, fig. 6/1; *idem*, în CI 1980, p. 105—134.

¹³ Vl. Dumitrescu, „*Arta preistorică în România*”, București, 1974, p. 170—173; *idem*, *Arta Culturii Cucuteni*, București, 1979, p. 74.

¹⁴ T. Bader, în *Acta MN*, 5, 1968, p. 381—388; Gheorghe Lazarovici, *Neoliticul Banatului*, Cluj-Napoca, 1979, p. 32—33.

¹⁵ Eva Lako, în *Acta MP*, I, 1977, p. 41—45, fig. 2, 3; *idem*, în *Acta MP*, V, 1981, p. 79, XVIII/1, 2.

¹⁶ Eugenia Popușoi, în *AM*, IX, 1980, p. 13, 16, fig. 12.

¹⁷ Săpăturile arheologice din anul 1987 au dus la descoperirea unui grup mai mare de idoli antropomorfi, cei mai mulți fiind însă într-o stare de fragmentare mai pronunțată nu au fost introduși în catalogul prezent.

¹⁸ Eugenia Popușoi, în *Materiale*, București, 1983, fig. 4/8; 7/1.

¹⁹ Cele trei piese de la Trestiana prezintă unele asemănări, prin cele trei perforații, cu piesa de la Verbicioara, cultura Vinča, (Vl. Dumitrescu, *Arta preistorică...*, p. 178, fig. 184).

²⁰ H. Dumitrescu, în *Dacia*, N. S., V, 1961, p. 61 și urm.; Vl. Dumitrescu, *Arta Culturii...*, p. 73; D. Monah, CI, IX—X, 1978—1979, p. 16.

²¹ Statuetele din colecțiile bîrlădene se aseamănă cu acelea din așezarea de la Drăgănești — Tecuci (Eugen Comșa, în *SCIV*, V, 1963, p. 20 și urm. fig. 6).

²² Eugenia Popușoi, în *Materiale*, Tulcea, 1980, p. 49, fig. 10/11, 13.

²³ Vl. Dumitrescu, *Arta preistorică...*, p. 95; *idem*, *Arta Culturii...*, p. 15—20.

²⁴ *Idem*, *Arta neolitică în România*, București, 1968, p. 53.

²⁵ *Idem*, *Arta neolitică...*; *idem* *Arta preistorică...*, *idem* *Arta culturii...*, Eugen Comșa, *Les religions de la préhistoire, Valcomonica Symposium '72 Actes du Symposium International sur les Religions de la Préhistoire, Capo di Ponte (Ed. del Centro)*, 1975, p. 143—151.

²⁶ Pentru cele mai multe statuete nu avem datele necesare includerii lor într-una sau alta dintre fazele existente în așezările menționate de autori.

²⁷ Eugenia Popușoi, în *Carpica*, IV, 1971, p. 89—94, fig. 1, 2.

²⁸ *Idem*, în *Acta MM*, V—VI, 1983—1984, p. 69 și urm.; *Idem*, în *La Civilisation de Cucuteni en contexte européen, session scientifique Iași — Piatra Neamț* (1984), Iași, 1987, p. 263 și urm.

²⁹ H. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 86—89; D. Monah, *op. cit.*, p. 19—21.

³⁰ D. Monah, *op. cit.*, p. 17.

³¹ *Ibidem*, p. 16—17.

НЕОЛИТИЧЕСКАЯ ПЛАСТИКА В КОЛЛЕКЦИЯХ БЫРЛАДСКОГО МУЗЕЯ

Реюме

Отборочный каталог неолитической пластики описывает 92 антропоморфные и зооморфные статуетки в хронологическом порядке неолитических культур в особенности из района города Бырлад.

Культура Старчево-Криш. Этой культуре принадлежат статуетки колоного и цилиндрического типа найденные в Трестьяне/Васлуйский уезд/ и Балш/Исский уезд. Представляют весьма большой интерес одна статуетка дву-усеченной формы со слегка вогнутым нижним краем и представлением пола и три костяны статуетки с поперечными и боковыми прорезами, а одна из них орнаментирована на боковой стороне короткими насечками в виду того что в ареале этой культуры отсутствуют аналогии.

Аспекту Стойкань-Алденъ принадлежат антропоморфные статуетки с весьма утолщенным туловищем покрытым в полностью выемчатым орнаментом содержащим в частности в углублениях узора сырую красную краску. Наше исследование выяснило и прием изготовления глиняных статуеток. Они составлены из двух частей примыкающих в шишную одна к другой. На поверхности нанесен менее или более толстый слой хорошо отмученной глины. Такой прием известен не только посетителям культуры Кукутень, но и предшествующим культур.

Культура Кукутень. Этой культуре принадлежит самое большое количество статуеток. В каталоге описываются статуетки найденные в Кукутень — Бэйчеш /Исский уезд/, Иджешть — Скиндуренци/ Бырлешть /Васлуйский уезд/. В большинстве, это женские статуетки, но существует и небольшая группа мужских. Женские статуетки покрыты в полностью выемчатым орнаментом или же содержат элементы украшения. Мужские статуетки, кроме одной с попечечной ашарфой, без орнамента.

Отдельную группу составляют глиняные и костяные идолы „enviolon“ из Иджешть — Скиндуренъ потому что а первые для исследования предоставляют, на основе археологических находок, идолы такого рода изготовленных из кости. Эти идолы являются вариантом группы тех идолов которые представляют богиню мать как-бы в положение родов. Таким образом, возможно предположить существование, по всей вероятности, взаимосвязей нео-неолитического искусства на территориях Румынии с юго-восточной Европой и даже с Передней Азией.

Внимание уделяется и одному каменому изваянию; до сих пор единственная находка такого рода, представляющая собой новый тип пластики кукутеньской культуры.

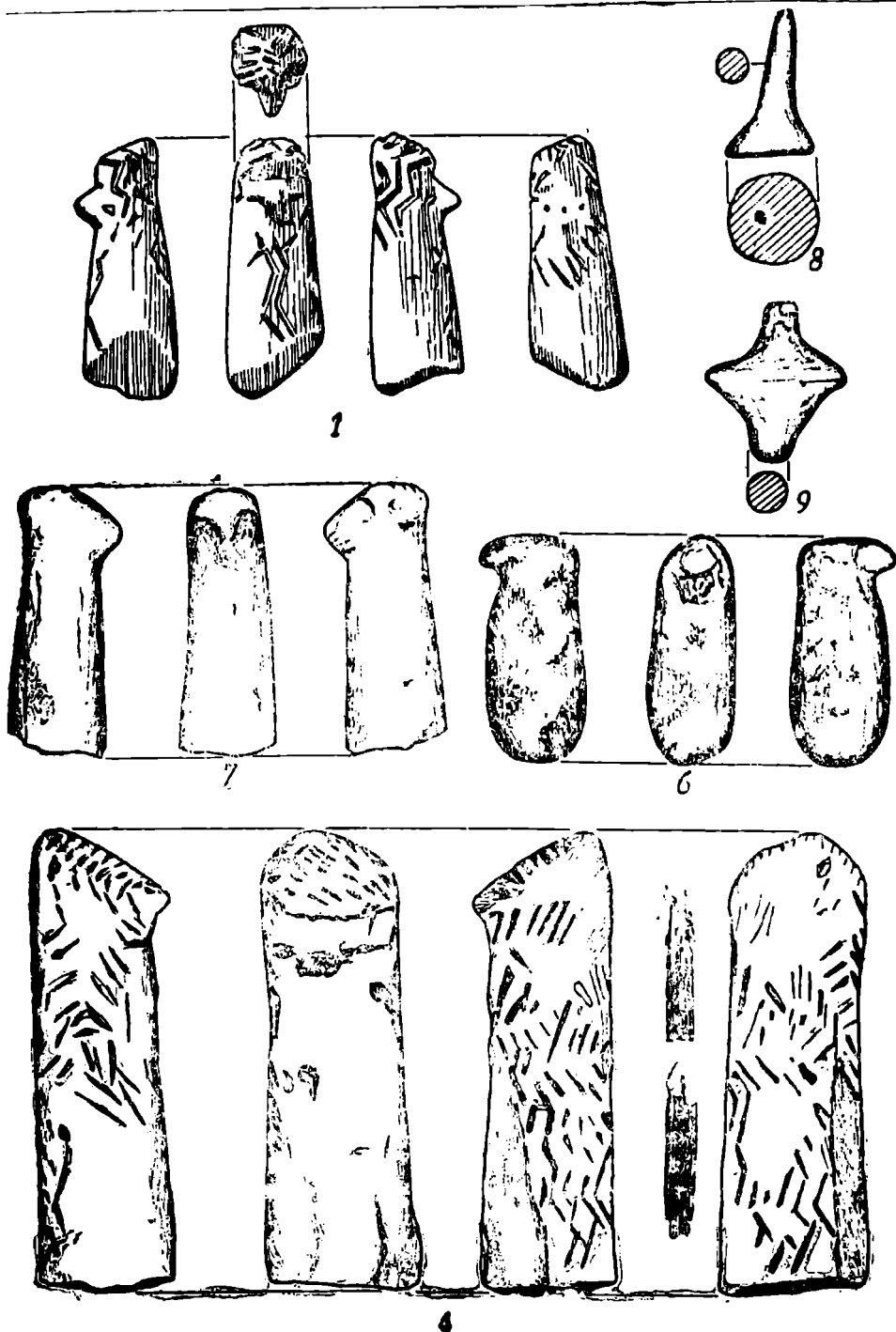

Fig. 1 Cultura Starcevo—Criș — statuete antropomorfe.
 Рис. 1 Культура Старчево—Криш — антропоморфныя статуетки.

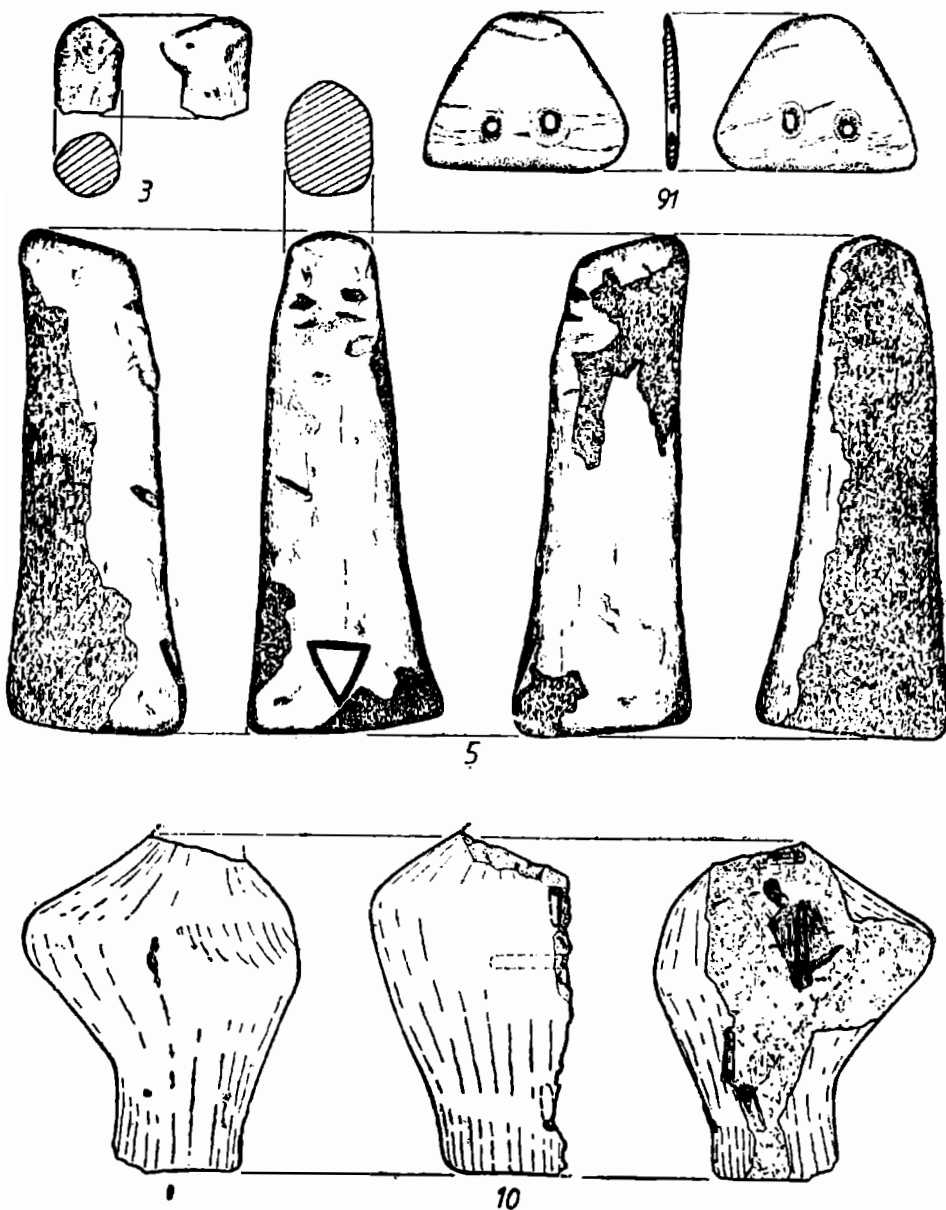

Fig. 2 Cultura Starcevo—Criș — statuete antropomorfe (3, 5, 10); mască umană (91)

Рис. 2 Культура Старчево—Криш — антропоморфные статуетки (3, 5, 10); человеческая маска (91).

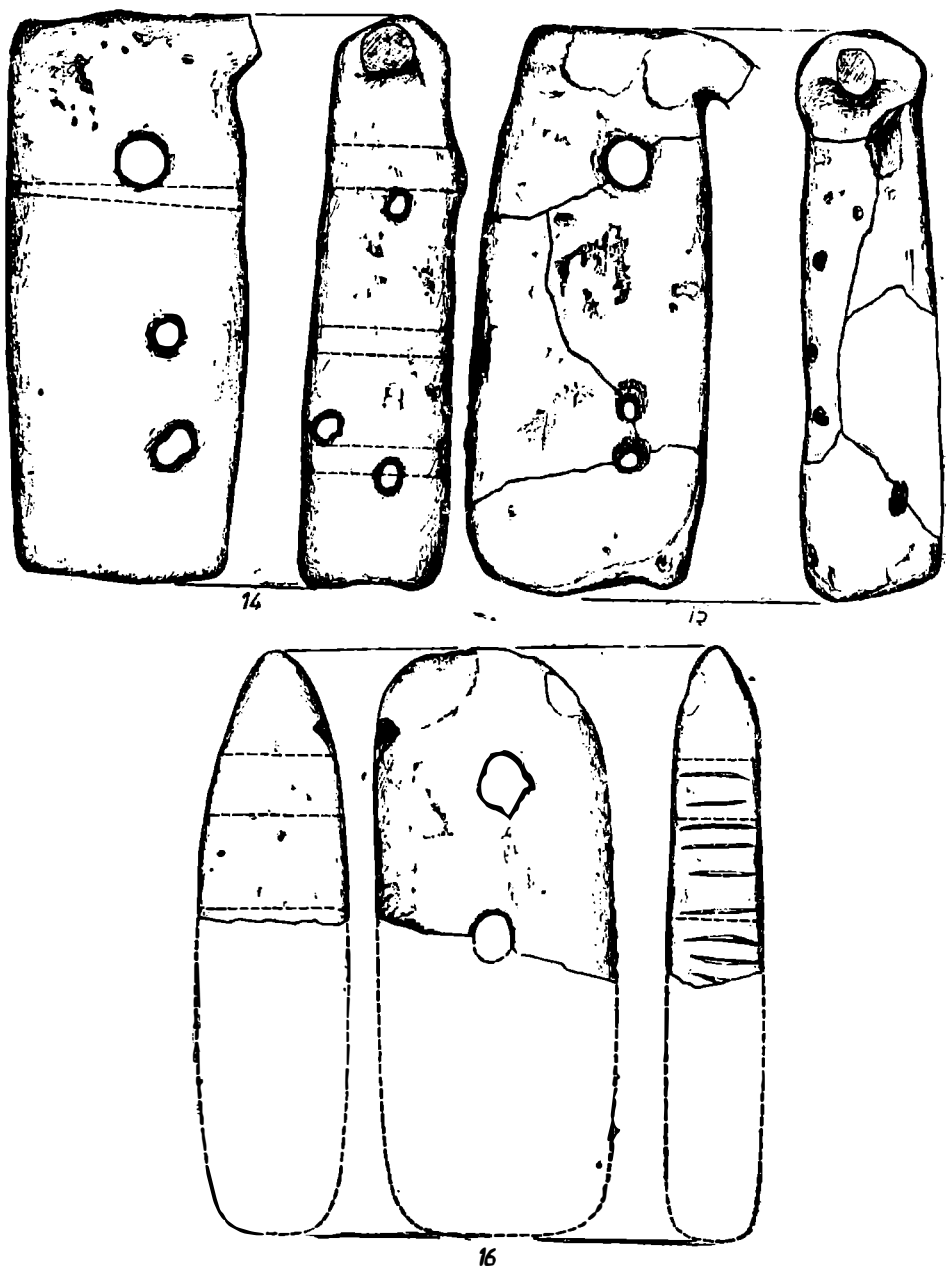

Fig. 3 Cultura Starcevo—Criș — statuete antropomorfe.

Рис. 3 Культура Старчэво—Криш — антропоморфные статуетки.

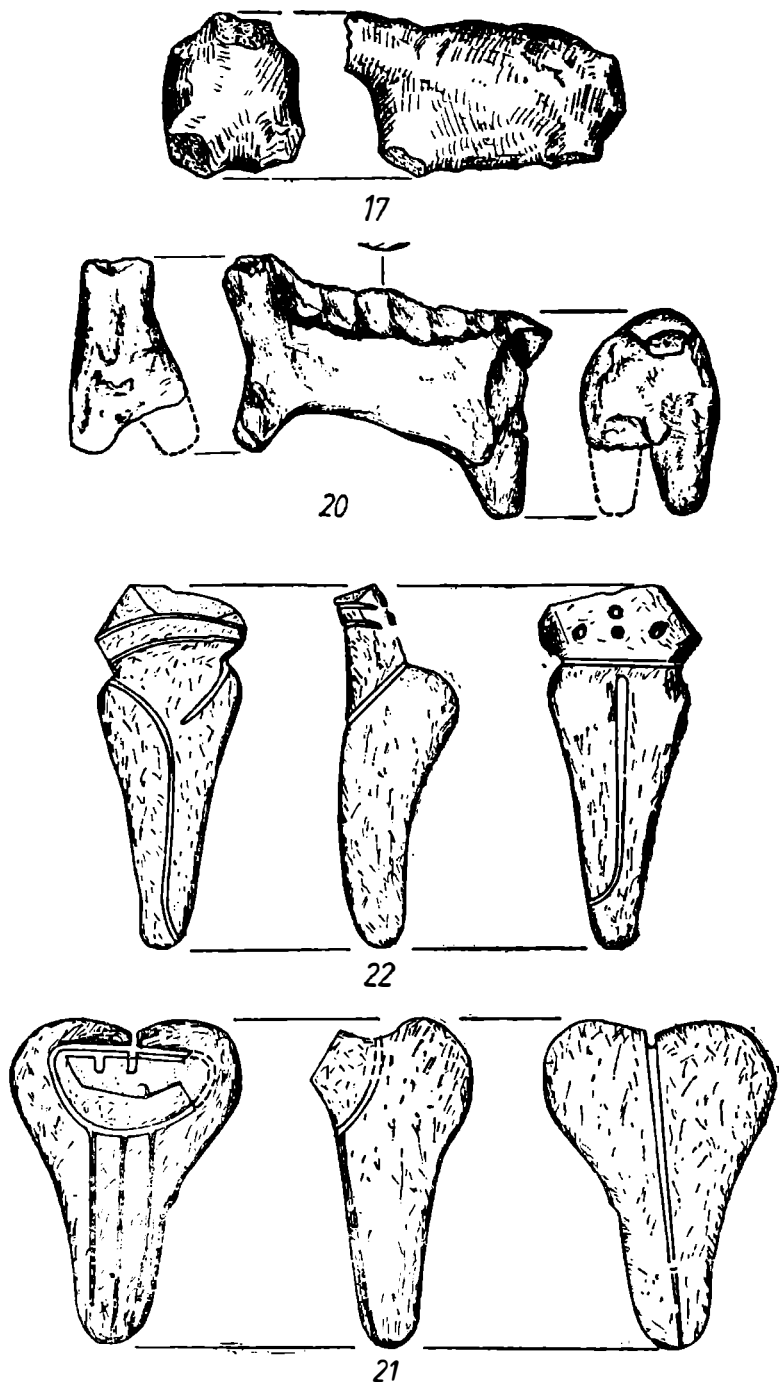

Fig. 4 Cultura Starcevo—Criș — statuete zoomorfe (17, 20); Aspectul Stoicani—Aldeni statuete antropomorfe (21, 22)

Рис. 4 Культура Старчево — Криш — зооморфные статуетки (17, 20).
 Аспект Стоицани — Алдени — антропоморфные статуетки (21, 22).

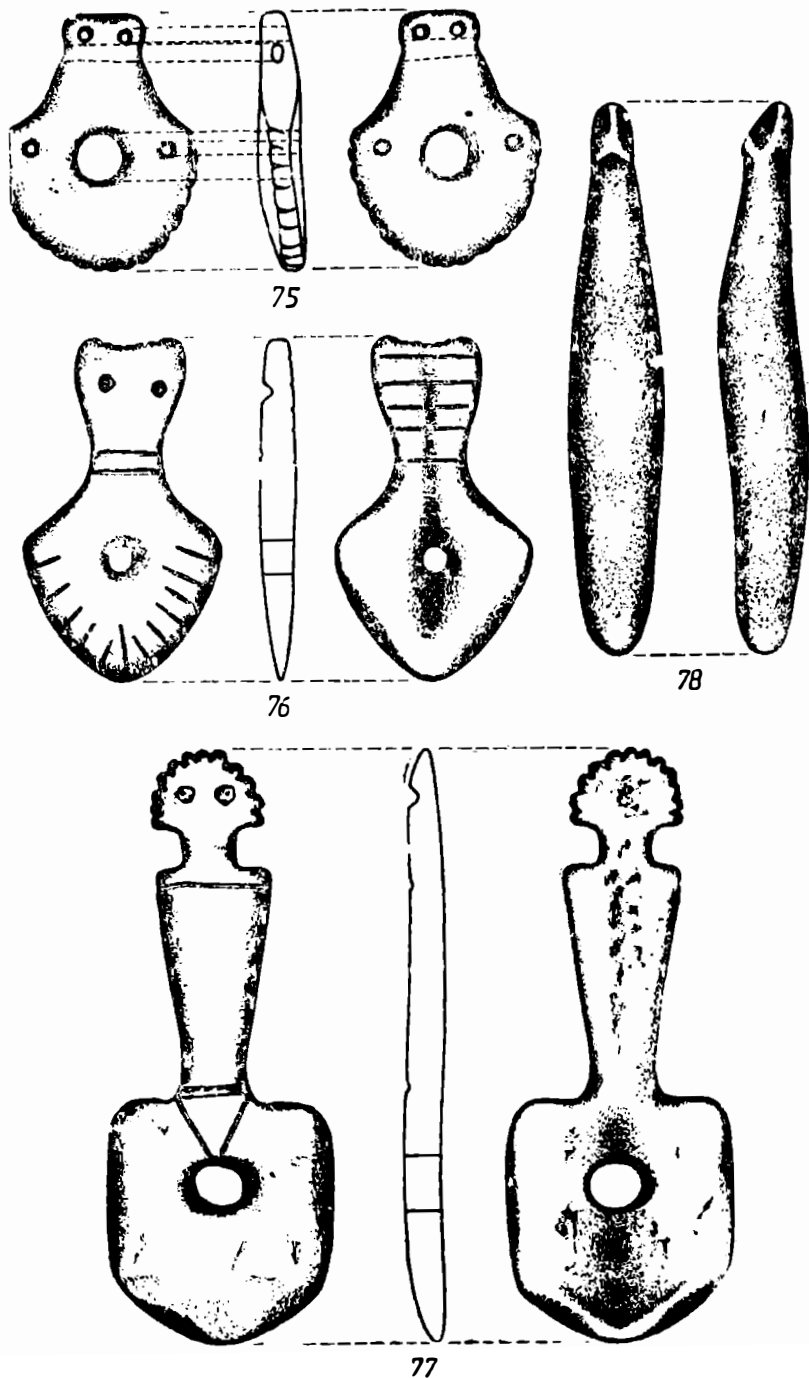

Fig. 5 Cultura Cucuteni — idoli „en violon“ (75, 76, 77); statueta din plastră (78).

Рис. Культура Кукутень — идола „en violon“ (75, 76, 77); каменное наваждение (78)

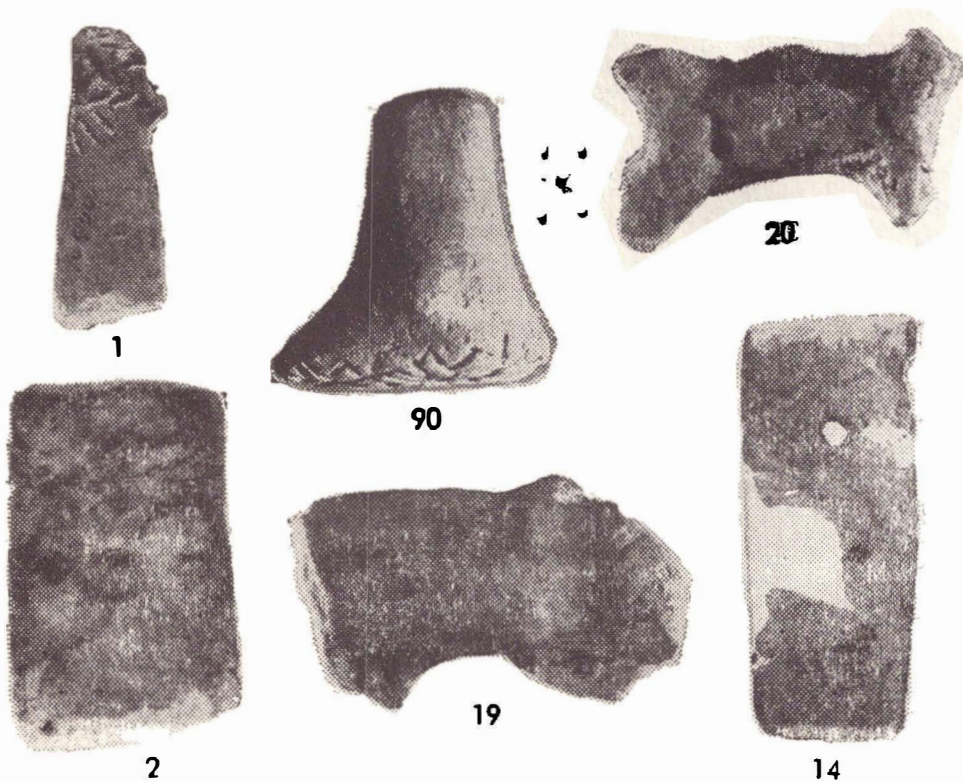

Fig. 6. Cultura Starcevo—Criș — statuete antropomorfe (1, 2, 14);
 Рис. 6 Культура Старчево — Криш — антропоморфные статуетки (1; 2, 14);
 вооморфные статуетки (19, 20); пинтадера (90).

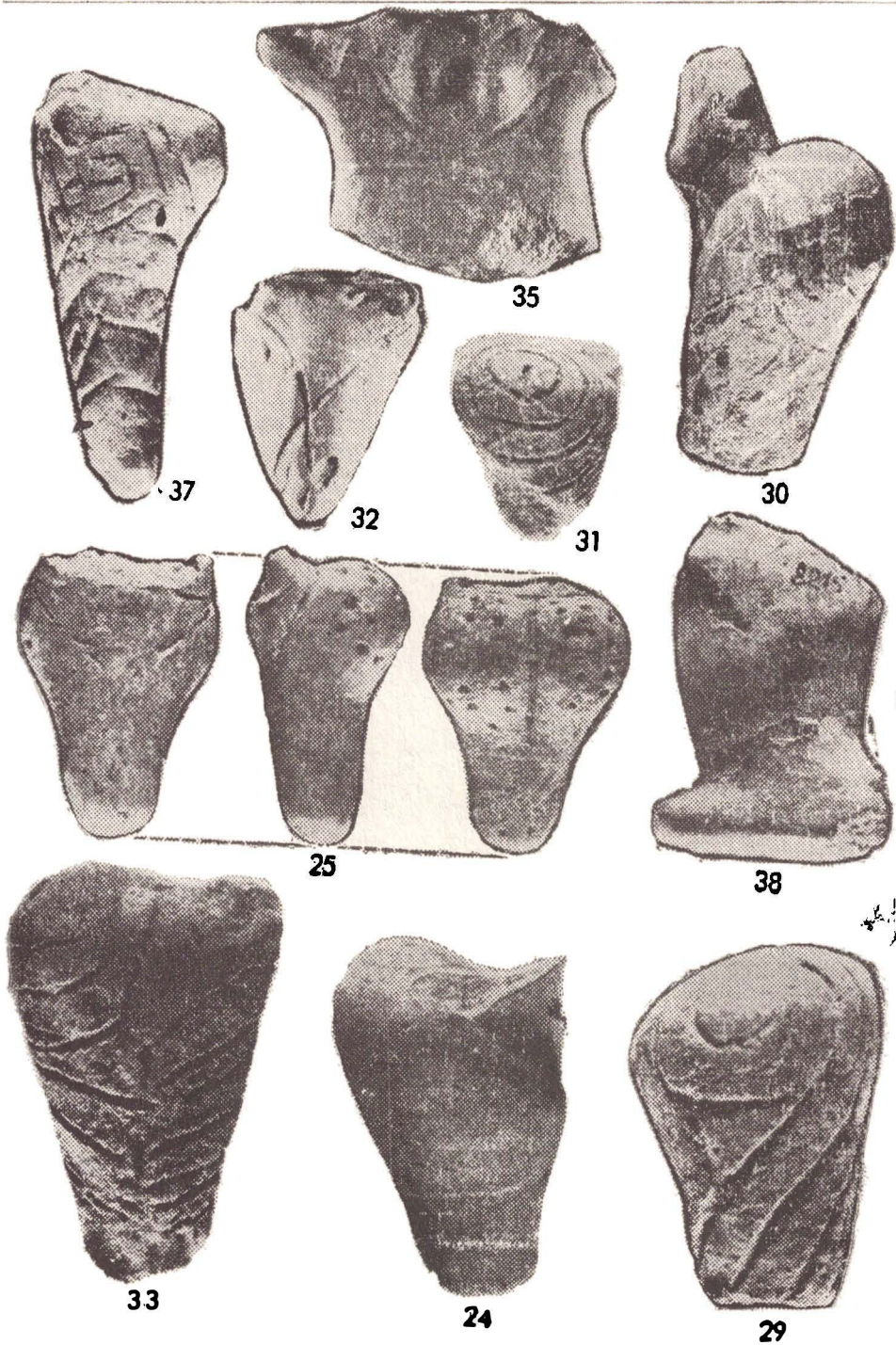

Fig. 7 Aspectul Stoicani—Aldeni — statuete antropomorte.

Рис. 7 Аспект Стоицани—Алдени — статуэтки антропоморфные.

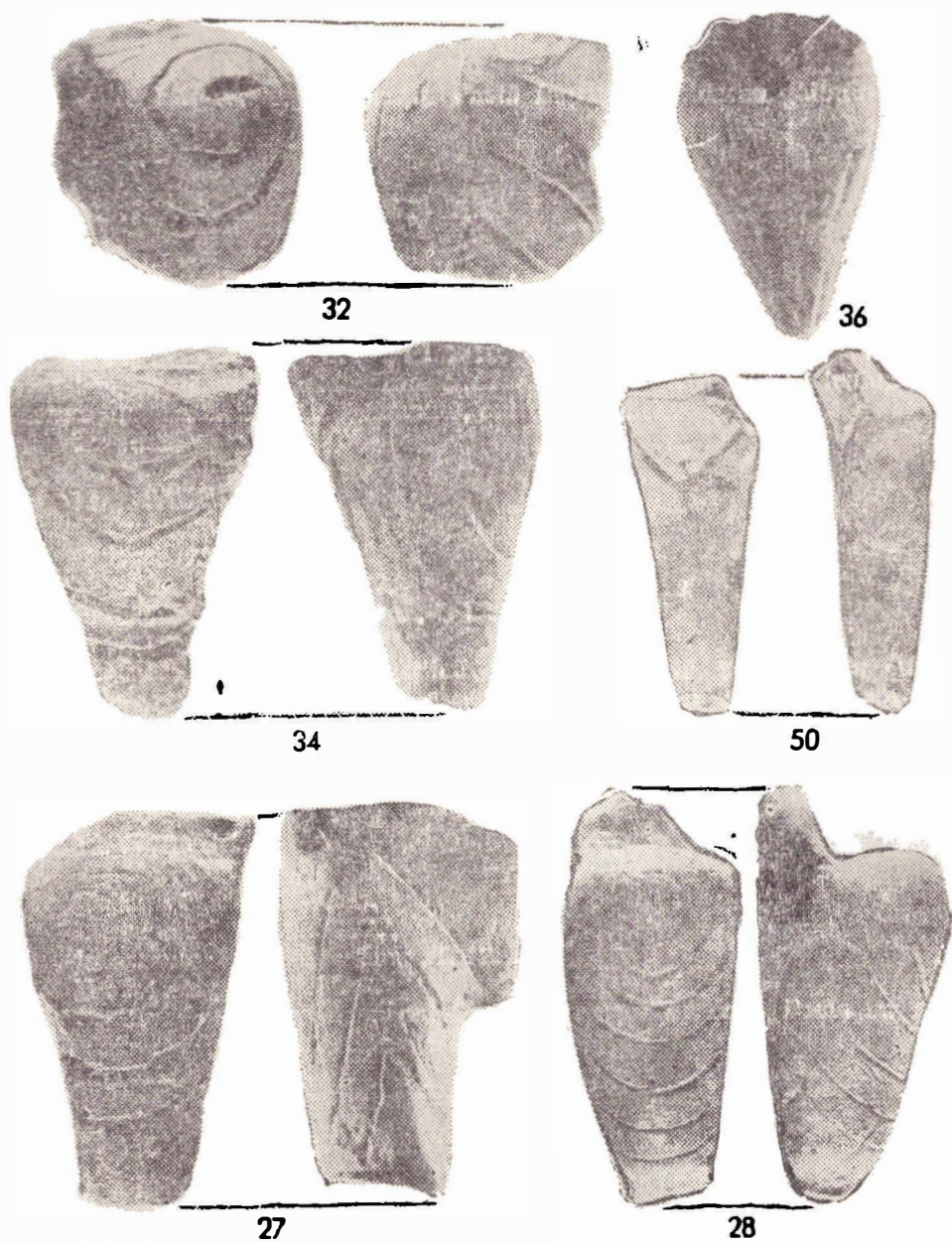

Fig. 8 Aspectul Stoicani—Aldeni — statuete antropomorfe.

Рис. 8 Аспект Стойкаць — Алдень — антропоморфные статуетки.

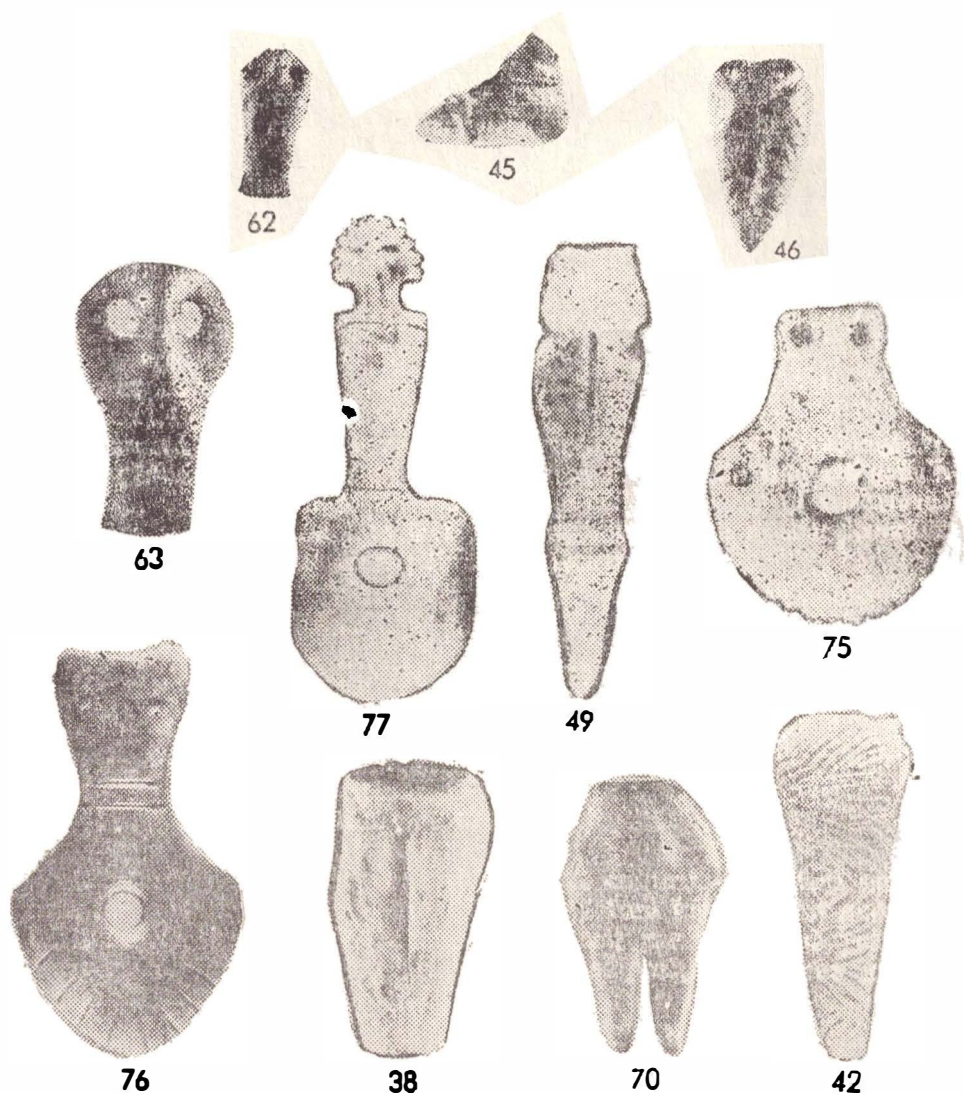

Fig. 9 Cultura Cucuteni — statuete antropomorfe (38, 42, 45, 46, 49, 62, 63, 70); idoli „en violon“ (75, 76, 77).

Рис. 9 Култура Кукутень — антропоморфные статуэтки (38, 40, 45, 46, 49, 62, 63, 70); идолы „en violon“ (75, 76, 77).

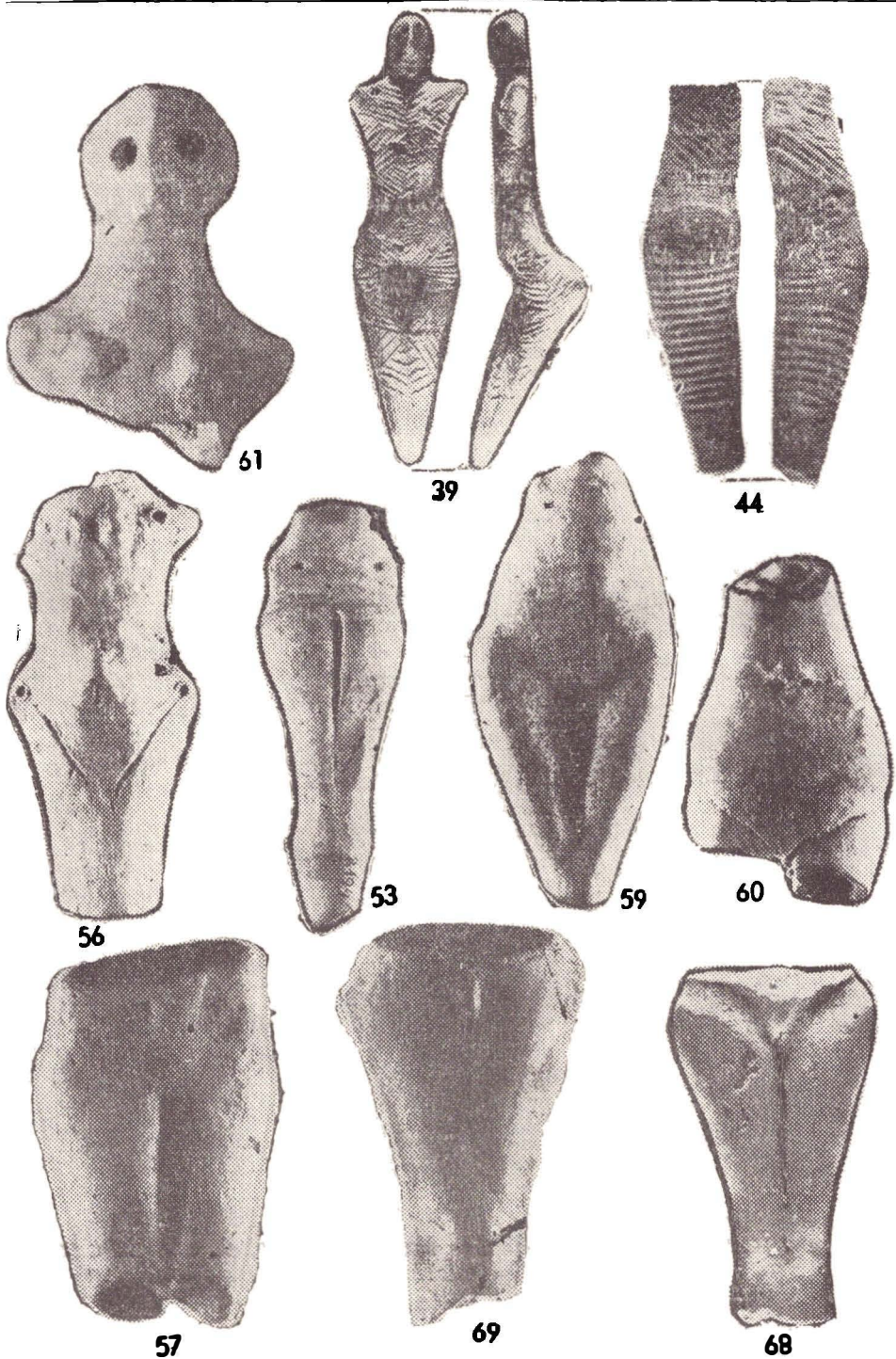

Fig. 10. Cultura Cucuteni — statuete antropomorfe.

Рис. 10. Культура Кукутени — антропоморфные статуэтки.

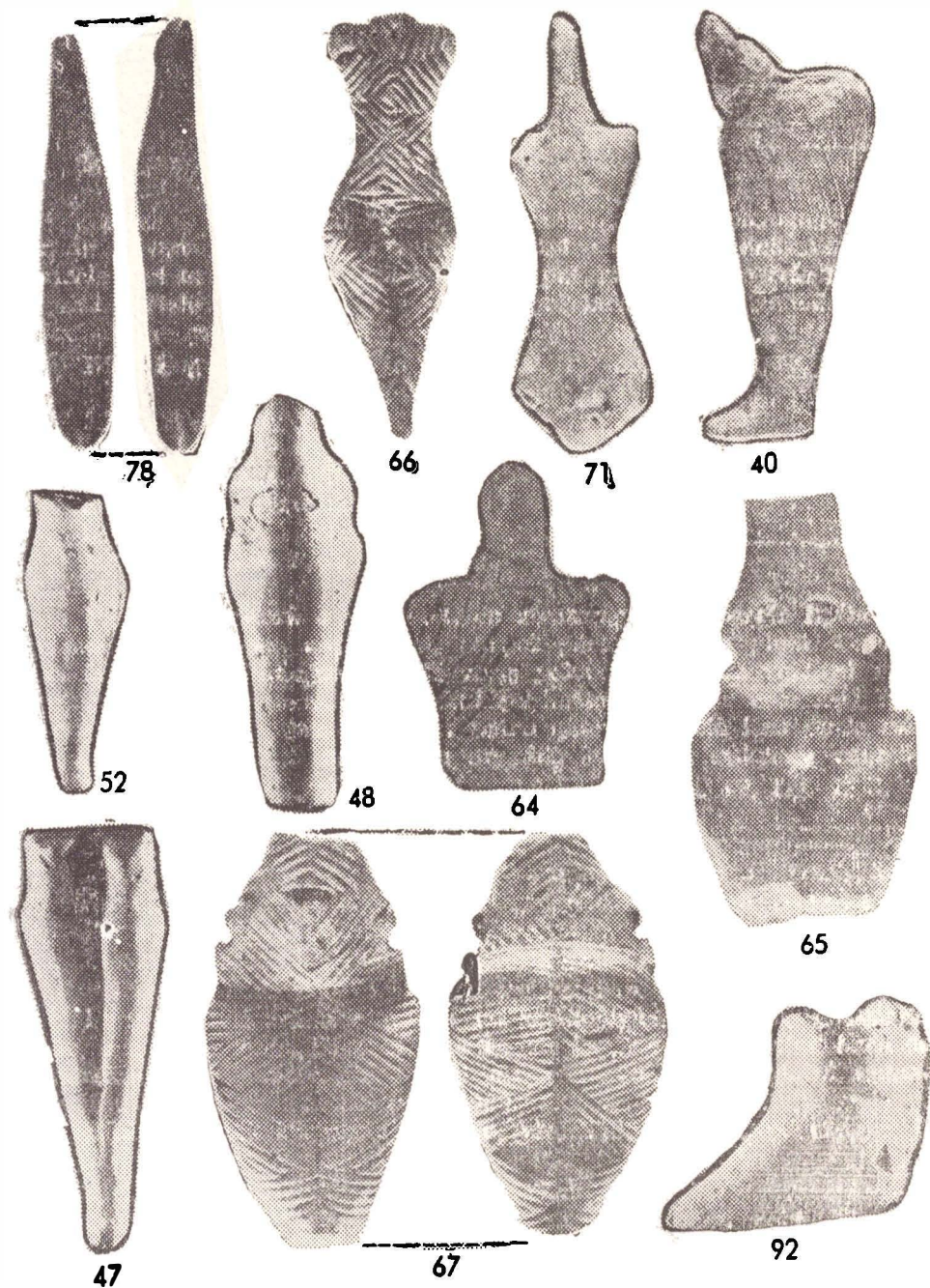

Fig. 11 Cultura Cucuteni — statuete antropomorfe (40, 47, 48, 52, 64—67, 71); statueta din piatră (78); mocasin (92).

Рис. 11 Культура Кукутень — антропоморфные статуетки (40, 47, 48, 52, 64-67, 71); камное изделие (78); мокасина (92).

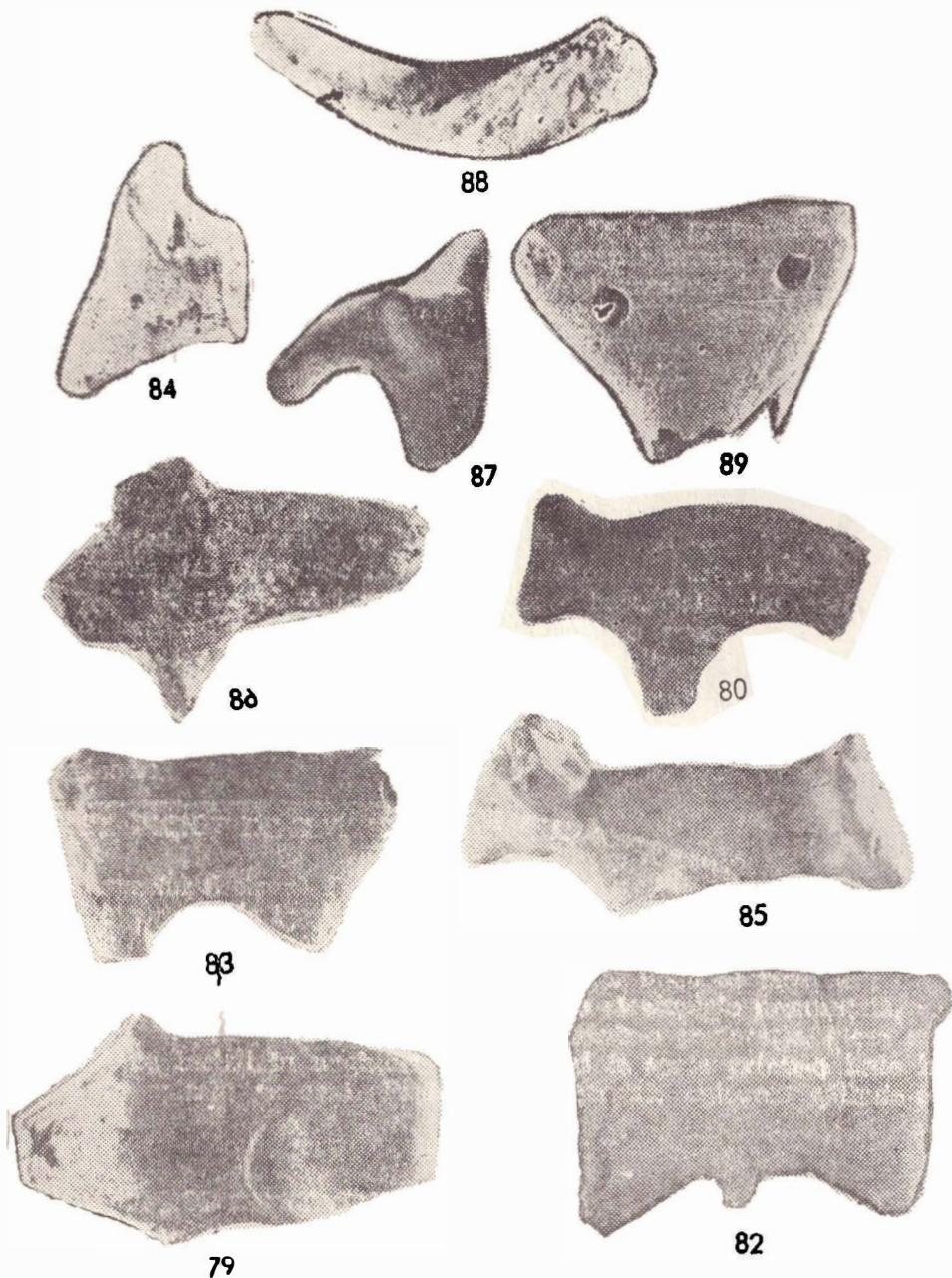

Fig. 12. Cultura Cucuteni — statuete zoomorfe (79, 80, 82—86); protome (87—89).

Рис. 12 Культура Кукутень — зооморфные статуетки (79, 80, 82-86); протомы (87-89)